

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

O problemă care preocupă
pe oamenii de știință:

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

VOR PUTEA MAȘINILE SĂ GÂNDEASCĂ?

La această întrebare răspund în pag. 6-7
doi academicieni, un doctor
în științe tehnice și un inginer

10 (886)

Anul XVIII
9 martie 1962
12 pagini, 1 leu

La Polul sud, cu vasul „Kooperajia”

Regizorii au cuvîntul

Explorînd profunzimile „Oceanului“

Peste cîtva timp, Teatrul pentru tineret și copii se va înfățișa publicului bucureștean cu spectacolul „Oceanul” de Al. Ștein, una dintre cele mai frumoase piese sovietice din ultimii ani. În rîndurile ce urmează îmi propun să vă prezint cîteva din frîmintările noastre în legătură cu punerea în scenă a acestui spectacol.

Esențial, pentru întreaga muncă a regizorului, este descoperirea în text a mesajului pe care autorul dorește să-l transmită spectatorului și apoi fundamentarea întregului spectacol pe această piatră unghifulară.

Un asemenea mesaj puternic, inspirat și inspirator de înalte valori etice și artistice, cuprinde „Oceanul” lui Al. Ștein. Această remarcabilă lucrare dramatică vorbește despre omul societății comuniste. În minunata noastră epocă, cînd societatea comunistă se vestește ca o realitate istorică atât de apropiată — „actuala generație va trăi în comunism”, proclamă solemn Partidul Comunist al Uniunii Sovietice — problema transformării conștiinței omenești, perfecționarea morală și etică a omului în spiritul moralei comuniste, se pune într-un mod mai dinamic, mai arzător ca niciodată.

Să intri în comunism, ca un om al comunismului — în aceasta văd eu sensul amplu, monumental al piesei „Oceanul”. Piesa lui Ștein este o înflăcărată și patetică pledoarie pentru realizarea în viață a profilului omului societății comuniste.

În același timp, „Oceanul” demonstrează cu mare forță de convingere, că trăsăturile ce prefigurează omul societății viitoare, s-au născut, au apărut și se dezvoltă în societatea sovietică. Afirmarea acestor trăsături înaintate nu se face în mod automat, de la sine, ci în lupta acerbă cu vechi și puternice moșteniri ale moralei mic-burheze.

Platonov arc de înfruntat pe Kuklin care reprezintă minciuna, fățarnicia, falsitatea, carierismul, comoditatea în gândire și acțiune, invidia și răzbunarea, toate a-

Platonov și Ceasovnikov-fiul în spectacolul teatrului „Pușkin” din Leningrad.

cestea acesune abilitate sub masca prieteniei, „caldurii” sufletesti, sub aparența cinstei și buncredinței. Dar aceasta încă nu este bătălia lui cea mai grea.

Lupta de opinii, ciocnirea de idei nu mai puternică, Platonov o are cu Ceasovnikov-fiul, tinăr ofițer într-adevăr cinstit, de bună credință, prieten de naștere și moarte, pentru că în Ceasovnikov-

fiul, calitățile de care vorbeam există (și, firește, nu în mod armonios) cu superficialitatea în gândire, cu inconsecvența în acțiune. Tinerețea avîntată a tinărului Ceasovnikov este dublată de teribilism și anarhism, de răsfăț, de convingerea că toate i se cuvin; el se comportă ca un „băiat al tatii”, lipsit de maturitate alături pe plan politic și ideologic cît și pe plan uman.

Bătălia pentru dezvoltarea a ceea ce e bun în Ceasovnikov-fiul este cu atât mai grea, cu cît cinstea lui sufletească, buna lui credință ca și farmecul personal ce se degaja din ființa lui sînt foarte evidente. Cu atât mai dîtîcilă este sarcina lui Platonov. Intransigența lui principială, luciditatea, dar și pasiunea fierbinte ce-l caracterizează în mod egal pe Platonov, tinărul și reversul medaliei — izbucnirile temperamentale, îl fac pe acesta un om viu, complex, capabil de mari sentimente, de o mare dăruire și de o mare putere de convingere. Învățînd din propriile sale lipsuri, transformîndu-l pe Ceasovnikov, Platonov se va transforma și pe sine însuși, îmbogățindu-se din punct de vedere sufletec.

Dacă am reușit să-mi lămuresc pe deplin temelia pe care se va ridica spectacolul, atunci am reușit să îndepărtez de la bun început două pericole mari: pe de o parte intimismul, psihologismul mărunț, meschin, iar pe de altă parte naturalismul.

Spectacolul va trebui realizat amplu, monumental, sobru dar și patetic, pe măsura mesajului și a realizării sale în această operă dramatică a lui Ștein.

Excelentul scenograf și om de teatru care a fost Tony Gheorghiu, a înțeles în mod profund concepția autorului și ceea ce doream în realizarea unei imagini scenice care să contribuie la realizarea unui puternic simbol realist al bătăliei pentru om, pentru cunoașterea și realizarea oceanului sufletului omeneș. Prin jocul liniilor și formelor unor practicabile din aluminiu, plasate pe diferite adîncimi și înălțimi, s-a obținut un cadru sobru, sever dar și plastic în același timp, descărcat de orice element concret de mobilier și în foarte mare măsură de recuzită. Suita de circa 30—40 de scene-secvențe, asemeni episoadelor cinematografice, se vor juca de către actori fără nici o justificare rigidă de loc de acțiune. Aceste scene vor fi plasate pe diversele adîncimi și înălțimi ale podiumurilor, tinîndu-se seama numai de dorința de a reliefa prin locul de joc ideile și semnificațiile fiecărei secvențe în parte ca și întreaga compoziție plastică a spectacolului.

Am simțit nevoia să dau viață ritmului interior al secvențelor și personajelor piesei, prin fructificarea în special a acestor două dimensiuni: adîncimea și înălțimea scenei și totodată prin fructificarea complexă, multilaterală a luminii.

Sperăm că în acest mod atenția spectatorului se va concentra asupra dezbaterii de idei din piesă, asigurînd amploarea monumentală a spectacolului. Din aceeași dorință de a asigura concentrarea exclusivă asupra conflictului, sonorizarea piesei, care cuprinde o gamă foarte variată de furtuni, vînturi, valuri etc., va merge pe altă linie decît cea obișnuită. Doresc să „umanizez”, dacă se poate spune astfel, toate aceste manifestări ale naturii dezlănțuite. Pentru aceasta, baza sonoră a spectacolului va fi ilustrația muzicală, extragerea din creația marilor compozitori ruși și sovietici a acelor fragmente care dau viață naturii și fenomenelor sale.

Pentru moment, atât pot să spun despre felul cum am conceput spectacolul nostru. Sperăm să fim consecvenți cu aceste gânduri și să realizăm un spectacol pe măsura piesei „Oceanul” de Al. Ștein.

Judecători vor fi spectatorii.

D. D. Neleanu

Un succes care iese din comun

La începutul lunii decembrie 1961 a avut loc la Teatrul de Stat din Tg. Mureș premiera piesei „Curcubeul” de Mikola Zarudni al cărei regizor sînt. Acum, piesa se apropie de cel de al 75-lea spectacol. Care este explicația acestui succes, despre care putem spune că iese din comun? În primul rînd, fără îndoială, conținutul piesei, dar și ritmul viu al desfășurării acțiunii, accentul pe zugrăvirea autentică a mediului și, mai ales, pe o conturare cît mai reușită a caracterelor personajelor.

În dramaturgia sovietică, scriitorul Mikola Zarudni și-a cîștigat o deosebită reputație. Piese sale sînt de o arzătoare actualitate, problemele ridicate în ele sînt scoase din viață. În același timp, ele sînt caracterizate de un cald umor, care nu contrazice un serios fond de idei. „Curcubeul” e o comedie, dar problema ridicată de autor este cît se poate de serioasă: merită, oare, să trăiești izolat, de unul singur, rupt de marea familie a colhoznicilor? Răspunsul, firește, este un „nu” categoric. Nu, nu te poți izola de comunitatea oamenilor, nu merită și nu poți să duci o viață individualistă. O asemenea atitudine nu este cu puțință, căci în condițiile socialismului o astfel de re-

Nu întimplător teatrul din Tg. Mureș a ales piesa lui Zarudni. De ani de zile, ansamblul teatrului vizitează în mod sistematic satele — numai în anul care a trecut a dat 140 de spectacole în localitățile Regiunii Mureș-Autonomă Maghiară —, spectacolele sale fiind mult apreciate de spectatori. Drept rezultat, în ultimii ani, gustul artistic ca și receptivitatea publicului sîntesc a cunoscut o îmbucurătoare dezvoltare. La început, țărani muncitori manifestau predilecție pentru piesele ușoare, distractive, apreciînd calitatea spectacolelor după această caracteristică. Astăzi în schimb, ei vor să vizioneze piese legate de viața lor, de aspirațiile lor. Tocmai acesta a fost motivul pentru care a fost aleasă piesa „Curcubeul”.

În pauze, am avut de nenumărate ori prilejul să aud observații de felul celor ce urmează: „Vezi, și tu ești la fel ca Kosiak”, „Ai văzut cum o pășesc cei care se despart de oameni?”. „Locul omului e în mijlocul colectivului, numai acolo își poate dezvolta aptitudinile”. Iată concluzia la care ajung inevitabil oamenii și, dacă spectacolul reușește să-i convingă de acest lucru, înseamnă că și-a atins scopul.

Aflîndu-se recent în vizită în

Scenă din „Curcubeul”
Farkas Ibolya (Natașa) și Tarr László (Ringha)

tragere e echivalentă cu renunțarea la viață.

Kriaj, eroul principal al piesei, simțindu-se nedreptățit, părăsește colhozul al cărui președinte a fost. Se supără fiindcă este criticat. Critica e, însă, justă, deoarece preocupat de sarcini imediate, a scăpat din vedere perspectivele dezvoltării viitoare. „Ce-i în mînă, nu-i minciună” — iată lozincă ce l-a condus în treburile colhozului. În același timp, metodele sale autoritare de lucru și-au trăit veacul. Președintele, profund mîhnit, se mută din sat împreună cu fetele sale. Locul exilului liber ales este o moară condusă de ginerele său, soțul celei mai mari dintre fete. Aici, fostul președinte își dă seama că nu poate trăi fără muncă, fără pămîntul colhoznic și piesa se termină cu întoarcerea în sat. Pînă la final, sîntem, însă, martorii unui întreg șir de întimplări. Viața clocotitoare pătrunde chiar și în „tîhnă” morii aflată departe de sat și, în cele din urmă, Kriaj își dă seama că n-a procedat just, că a pășit pe un drum greșit. La această trezire a conștiinței lui contribuie și fetele sale care se sufocă în aerul îmbîcșit al morii, în societatea cumnatului lor zgîrcit și meschin. Căci piesa lui Zarudni nu se mulțumește numai să demonstreze anacronismul izolării individului de comunitate ci arată, totodată, cît de străin este moralii socialiste, spiritul proprietății particulare. Folosînd mijloacele satirei și umorului, autorul își bate joc de responsabilul morii și spectatorul nu poate fi decît de acord cu el căci, pe bună dreptate, aceasta este o metodă eficientă pentru combaterea și lichidarea definitivă a unor astfel de însușiri respingătoare.

țara noastră, autorul piesei, Mikola Zarudni a ținut să asiste la un spectacol cu piesa sa, prezentat de teatrul din Tg. Mureș.

Cu acest prilej, dramaturgul sovietic și-a exprimat satisfacția în ce privește realizarea spectacolului. El a subliniat entuziasmul, veridicitatea și puterea de convingere cu care actorii ansamblului nostru s-au priceput să transpună pe scenă haziile întimplări ale piesei. I-au plăcut mult oaspetelui sovietic Gyarmati István în rolul lui Kosiak, Tarr László în rolul contabilului, Szamosy Kornélia, Mózes Erzsébet și Farkas Ibolya în rolurile celor trei fete ale președintelui. Apreciat a fost și jocul altor interpreți între care Faluvégi Lajos (Kriaj), Varga József (Samopal), Bács Ferenc (Dmitro), Magyar Gergely (Saško), Ferenczi István (Ivan). Autorul ne-a dat sugestii valoroase cu privire la decor și la unele soluții scenice, sugestii primite cu recunoștință de conducerea teatrului nostru.

Succesul piesei „Curcubeul” a atras încă o dată atenția colectivului teatrului din Tg. Mureș precum și a altor teatre asupra necesității de a pune în scenă piese de actualitate, strîns legate de problemele vieții contemporane, de morala socialistă.

Ansamblul Teatrului de Stat din Tg. Mureș se află în prezent în turneu în raioanele Ciuc și Gheorghieni din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară. Piesa „Curcubeul” își continuă marșul triumfal prin satele regiunii și, după toate probabilitățile, încă în actuala stagiune va înregistra cel de al 100-lea spectacol — eveniment remarcabil în viața unui teatru de provincie.

Hunyadi András

Pe calea agriculturii intensive

In dezvoltarea impectuoasă a economiei sovietice spre comunism, un rol important îl are sporirea continuă a cantităților de produse agricole.

Aceasta se poate efectua pe două căi: pe calea extensivă, atunci când creșterea producției are loc pe seama extinderii suprafețelor însămînțate, metodele agrotehnice folosite rămânând aceleași, și pe calea intensivă, atunci când pe aceeași suprafață se obțin producții din ce în ce mai mari, ca urmare a investițiilor suplimentare de muncă vie și materializată.

Calea extensivă nu poate fi considerată ca direcția principală în creșterea producției agricole, deoarece ea nu asigură sporirea continuă a fertilității solului, iar creșterea suprafețelor luate în cultură are și ea o anumită limită, determinată de mărimea suprafeței agricole totale. De aceea, linia generală pe care o urmează agricultura sovietică este intensificarea.

In Programul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, în partea privitoare la agricultură, se pune un deosebit accent pe sporirea producției pe calea intensificării.

Procesul intensificării agriculturii în Uniunea Sovietică se desfășoară în mod planificat, pe baza introducerii pe scară largă a tehnicii moderne, a sistemelor raționale de agricultură, a perfecționării tehnologiei de producție, a raționalizării proceselor de muncă, de asemenea, și pe baza introducerii în practică a cuceririlor științei.

Factorii cei mai importanți ai intensificării sînt mecanizarea și electricizarea lucrărilor agricole, chimizarea agriculturii (folosirea îngrășămintelor minerale, a ierbicidelor, insecto-fungicidelor), irigațiile, îmbunătățirile funciare, cadrele calificate etc.

Deoarece pămîntul constituie cel mai important mijloc de producție în agricultură, atenția principală este îndreptată în momentul de față în Uniunea Sovietică spre folosirea cât mai rațională și eficientă a lui. Renunțarea la sistemul de agricultură cu ierburi perene, a cărui acțiune dăunătoare a fost subliniată pe larg de tov. N.S. Hrușciiov la consfătuirile zonale ale lucrătorilor din agricultură, care au avut loc în ultimele luni ale anului trecut, cit și la Plenara C.C. al P.C.U.S. care s-a deschis la 5 martie a.c., cultivarea pe scară largă a porumbului, sfeclei de zahăr, mazărei, bobului duc la obținerea de cantități importante de unități nutritive și albumină digestibilă la hectar, la sporirea fertilității solului și la asigurarea unui belșug de furaje, necesar dezvoltării continue a producției animale.

Sînt cunoscute în întreaga lume succesele obținute de Uniunea Sovietică în domeniul tehnicii. Aceste succese se oglindesc și în înzestrarea continuă a agriculturii cu tractoare și mașini din ce în ce mai moderne.

În ce privește puterea energetică folosită în agricultură, aceasta a crescut în 1961 de 6,5 ori față de perioada dinaintea de revoluție. Înzestrarea energetică pe cap de lucrător din agricultură a crescut în aceeași perioadă de peste 10 ori. Pe unitatea de suprafață însămînțată, puterea energetică a crescut de aproape 4 ori. Creșterea numerică a mijloace-

Plenara Comitetului Central trebuie să ceară lucrătorilor din agricultură să urmeze cu mai mult curaj calea folosirii mai intensive a pămîntului.

(Din Raportul prezentat de N. S. Hrușciiov la Plenara C.C. al P.C.U.S. în ziua de 5 martie 1962).

vede introducerea pe scară largă în producție a noi tipuri de mașini și utilaje perfecționate.

Iată numai cîteva cifre, care dau o imagine grăitoare a efectelor ce se vor obține prin perfecționarea continuă a bazei tehnice a agriculturii: introducerea noilor tipuri de mașini destinate culturilor de cereale va permite ca munca depusă pe hectarul ocupat cu aceste culturi să scadă de 18,4 ori. Prin mecanizarea complexă a lucrărilor, consumul de muncă la hectar se va reduce de trei ori la sfecla de zahăr, de 5,4 ori la cartofi, de 6 ori la in.

Alături de mecanizare, așa cum am mai arătat, un rol important în intensificarea agriculturii revine electricizării. Problema folosirii energiei electrice în producția agricolă se bucură în Uniunea Sovietică de o atenție crescîndă.

Este de ajuns să subliniem că în planul de perspectivă al dezvoltării economiei naționale, se prevede ca în 1980, consumul de energie electrică în agricultură să crească de 9—10 ori față de 1960. Atenția acordată energiei electrice este pe deplin justificată deoarece folosirea ei, mai ales în producția animală, duce la scăderea considerabilă a consumului de muncă și la creșterea productivității muncii.

În perspectivă, agricultura sovietică va primi anual 125—135 milioane tone de îngrășăminte minerale, ceea ce va duce în 1980 la creșterea de peste 7 ori a cantităților folosite la hectar, față de 1960.

O importanță deosebită pentru agricultura sovietică o au irigațiile. Irigațiile, în complex cu alte măsuri agrotehnice, dau un efect economic important, concretizat prin sporuri masive de recoltă la unitatea de suprafață, obținute indiferent de condițiile climatice. Iată de ce în Uniunea Sovietică suprafețele irigate vor crește de la 9.000.000 de hectare la 28.000.000. De pe aceste terenuri se va putea obține suplimentar o cantitate de 16—24 milioane tone cereale, care se va reflecta și în sporirea masivă a producției animale.

O sursă inepuizabilă de bogate învățăminte, o constituie experiența înaintată a fruntașilor care obțin recolte bogate la hectar și producții mari în creșterea animalelor. Rezultatele activității acestor „faruri” care luminează calea spre obținerea unui belșug de produse agricole, devin un bun al tuturor lucrătorilor din agricultură.

În condițiile trecerii spre comunism, intensificarea agriculturii asigură creșterea sistematică a fertilității solului și este însoțită de întărirea economică a colhozurilor și sovhozurilor și de ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Ing. Mariana Ioniță

candidat în științe economice

tehnica înaintată depășesc posibilitățile de construire și consum ale unei singure regiuni. Totodată, prin această colaborare se va rezolva în mai bune condițiuni activitatea de cooperare și specializare a întreprinderilor industriale, care în cadrul unei mari regiuni economice poate evita atît insuficiențele vederii locale, limitate cît și excesiva distanțare între uzinele care cooperează. Crearea marilor regiuni economice va duce în acest fel la o creștere a eficienței economice a investițiilor, la mai bună folosire a bogățiilor naturale, la stimularea inițiativei locale în abordarea unor probleme de mai mare amploare și totodată la perfecționarea conducerii centralizate de stat.

Coordonarea activității sovnașozurilor care intră în componența unei mari regiuni economice se face de către consiliile de coordonare și planificare, înființate odată cu marile regiuni economice.

Componența consiliilor de coordonare și planificare a marilor regiuni economice asigură îndeplinirea sarcinilor trasate de P.C.U.S. și guvernul U.R.S.S. Din aceste consilii fac parte primii-secretari ai Comitetelor Centrale ale partidului din republicile unionale, primii-secretari ai comitetelor de partid regionale, președinții Consiliilor de Miniștri ai republicilor unionale, autonome și ai comitetelor executive ale sovietelor regionale, președinții comisiilor de planificare, președinții consiliilor economice naționale, reprezentanți ai științei și tehnicii, specialiști din întreprinderi. Un ajutor însemnat va fi dat consiliilor de coordonare și planificare a marilor regiuni economice, prin activitatea a numeroși specialiști care vor lucra în comisii permanente pe baze obștești. În aceste comisii vor intra lucrători din întreprinderi, institute de cercetări, organizații de proiectări. Comisiile vor studia probleme complexe ca specializarea și coordonarea producției, îmbunătățirea legăturilor între regiuni, eficacitatea investițiilor, folosirea cât mai eficientă a resurselor naturale, probleme de organizare și planificare a ramurilor industriale etc.

Începînd din luna noiembrie au avut loc primele ședințe ale consiliilor de coordonare și planificare ale marilor regiuni economice care au dezbătut importante probleme ale dezvoltării economice, (folosirea mai eficientă a bogățiilor naturale și resurselor de forță de muncă a unor regiuni, repartizarea rațională a noilor întreprinderi, folosirea mai justă a investițiilor, probleme de cooperare și specializare etc.) luîndu-se și o serie de măsuri de raționalizare a producției și transporturilor menite să aducă însemnate economii, totodată au fost aprobate planurile de lucru ale consiliilor.

Deși la începutul activității lor, consiliile de coordonare și planificare a marilor regiuni economice au reușit să-și facă simțit aportul la îmbunătățirea conducerii economice și planificării economiei naționale din U.R.S.S.

Astfel, consiliul de coordonare și

Consiliile de coordonare și planificare

treaptă superioară în conducerea economiei U. R. S. S.

Mersul construirii societății socialiste și comuniste pune probleme de complexitate crescîndă a căror rezolvare necesită perfecționarea necontenită a conducerii economice, a planificării dezvoltării economice și culturale.

O etapă de mare însemnătate în perfecționarea muncii de conducere a economiei naționale sovietice a fost reorganizarea conducerii industriei și construcțiilor, înființarea sovnașozurilor (consilii ale economiei naționale) înăptuită cu aproape cinci ani în urmă. Timpul a confirmat întrutotul justetea acestei măsuri luate de P.C.U.S. și guvernul U.R.S.S., dovedindu-se că în condițiile actuale, ale trecerii la construirea bazei tehnico-materiale a comunismului, sovnașozurile constituie forma cea mai viabilă de conducere a industriei și construcțiilor. Ele îmbină în modul cel mai favorabil inițiativa largă locală și conducerea unitară de la centru, constituie o treaptă superioară de aplicare a principiilor centralismului democratic în conducerea economică.

Practica activității sovnașozurilor a scos la iveală posibilități noi, necesitatea de a se asigura în condițiile construcției desfășurate a societății comuniste, a avîntului fără precedent al creșterii forțelor de producție, a exigențelor tehnicii moderne, o mai strînsă coordonare a planurilor și activității sovnașozurilor ținînd seama de multiple legături și probleme co-

mune care s-au creat și se creează între regiunile apropiate în decursul dezvoltării economice.

„Construcția comunistă, — se arată în Programul P.C.U.S., aprobat de Congresul al XXII-lea, presupune dezvoltarea pe toate căile a bazelor democratice ale conducerii, concomitent cu întărirea și perfecționarea conducerii de stat centralizate a economiei naționale. În cadrul planului economic unic se vor lărgi și mai mult activitatea economică de sine stătătoare și drepturile organelor locale și ale întreprinderilor, iar în domeniul planificării vor trebui să aibă un rol mereu crescînd planurile și propunerile care vin de jos, începînd cu întreprinderile”.

În spiritul acestor principii se încadrează o importanță măsură a Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a guvernului sovietic privind crearea unor mari regiuni economice și a consiliilor pentru coordonarea și planificarea activității sovnașozurilor. Prin această hotărîre au fost create 17 regiuni economice care includ regiuni sau republici administrative. În alcătuirea componenței marilor regiuni economice s-a luat în considerare complexul de probleme economice în dezvoltare care necesită o mai strînsă

coordonare. Astfel regiunea economică de apus cuprinde republicile sovietice socialiste Lituaniană, Letonă și Estonă; în cadrul R.S.F.S.R. au fost formate zece regiuni economice în care sînt incluse regiunile și republicile autonome ale acestei republici unionale (de exemplu în regiunea centrală intră

orașul Moscova, regiunile Moscova, Briansk, Ivanovsk, Kalinin, Kaluga, Kostroma, Riazan, Smolensk, Tula și Iaroslavsk).

Crearea marilor regiuni economice trebuie să ducă la creșterea capacității de rezolvare a unor probleme care interesează mai multe sovnașozuri, necesită eforturi care depășesc posibilitățile unei singure regiuni, respectiv a unui singur sovnașoz. În această situație se află construirea de mari centrale electrice, întreprinderi ale industriei extractive, uzine siderurgice și constructoare de mașini, conducte de petrol, căi ferate, magistrale și altele. Colaborarea coordonată a mai multor regiuni poate să pună în valoare în condițiile cele mai bune bogățiile naturale, după cum tot astfel construirea de uzine mari înzestrate cu

planificare a marii regiuni economice Ural a început studiarea îmbunătățirii balanței de combustibil și energie prin folosirea țiteiului din Bașkiria și Tataria și a resurselor de gaze naturale; consiliul marii regiuni economice din Extremul Orient a preconizat măsuri pentru folosirea mai bună și crearea de noi capacități pentru producerea pieselor turnate din fontă și altele.

Înființarea marilor regiuni economice și a consiliilor de coordonare și planificare este o ilustrare a necontenitei îmbunătățiri a muncii de conducere economică și de planificare din U.R.S.S. pusă în slujba construirii victorioase a comunismului, a victoriei păcii în întreaga lume.

M. Opreșan

Cum au fost aleși cosmonauții

N. S. Hrușciov a numit zborul navei „Vostok” prima rîndunică sovietică în Cosmos. Noi și noi oameni sovietici — a spus conducătorul guvernului U.R.S.S. — vor zbura în Cosmos pe căi necunoscute, îl vor explora, vor dezvălui mereu alte taine ale naturii punîndu-le în slujba omului, a bunăstării lui, în slujba păcii.

Cine sînt acești oameni cărora le este dat să înainteze tot mai departe în adîncul Universului? Cum se pregătesc ei să atingă țelul propus?

Despre toate acestea vorbește în însemnările lui colonelul E. Petrov, unul din conducătorii grupului de cosmonauți. Publicăm cîteva fragmente din aceste însemnări.

Unde-i baza de atac...

Cineva a numit această consfătuire „consiliu de război”. A spus-o desigur în glumă, dar cînd te gîndești mai bine îți dai seama cît adevăr cuprinde. Da, această consfătuire la nivel înalt părea într-adevăr un consiliu de război ținut în ajunul ofensivei generale. Este drept că nu s-au întîlnit militari și nu s-au discutat probleme de front. Ci s-au întrunit somități ale științei — oameni de cele mai diverse specialități. Ingineri cu părul alb de ani, matematicieni, medici, fizicieni, aviatori, chimiști, astronomi, biologi. Realizările lor strălucite uimiseră cu puțin timp înainte lumea întreagă. Iar acum s-au adunat ca să stabilească împreună direcția principală a noii ofensive.

Nu era vorba de planuri de distrugere, nici de tirul artileriei sau de explozii nucleare. Se dezbăteau planurile mărețe ale unei munci constructive, planuri de explorare, de descoperire a unor lumi noi. Și lumea aceasta nouă nu încăpea în limitele unei hărți obișnuite. Ea avea dimensiuni cosmice. Ea trebuia văzută întîi cu mîntea pentru a fi apoi verificată prin practica omenească. Da, pe ordinea de zi figura problema cuceririi Cosmosului, unde pe drumuri neînchipuit de îndepărtate urma să se poarte lupta dintre primul om-cosmonaut al U.R.S.S. și tainele seculare ale naturii.

Militarii ștu că înainte de a porni la atac se determină nu numai țelul strategic, ci și așa numita bază de atac unde trebuie să înceapă lupta. În sens curent, bază de atac înseamnă pozițiile cheie care permit desfășurarea forțelor gata de asalt. Dar în cazul de față savanții, care se pregăteau de mulți ani pentru cucerirea Cosmosului, înțelegeau altfel acest termen: unde era mai indicat să fie căutați cosmonauții? Unde erau oamenii care, după o pregătire relativ scurtă, să fie capabili să pornească în necunoscut?

Trebuie să recunosc că în privința aceasta s-au ciocnit multe puncte de vedere contradictorii. Unii pleddau pentru flota maritimă. Viața însăși alege acolo oameni puternici, rezistenți. Alții îi recomandau pe „profesioniștii înălțimilor” — parașutiști, alpinisti etc. Dar majoritatea și-a oprit alegerea asupra pilotilor. Au fost și dintr-aceia care susțineau că profesiunea nu contează, că pilot cosmonaut poate deveni orice om sănătos și puternic din punct de vedere fizic. De obicei, aceia care susțineau acest punct de vedere se fixau asupra sportivilor. Părerea aceasta ne atrăgea — trebuie să o recunosc — pentru că în țara noastră există sute de mii de sportivi. Iată unde putea fi o rezervă cu adevărat inepuizabilă de viitori cosmonauți!

Dar s-au găsit și susținători ai punctului de vedere contrariu oțelirea sportivă, spuneau ei, nu joacă un rol deosebit. În Cosmos poate zbura orice om sănătos. Ei țineau seama doar de un lucru foarte important după părerea lor — cunoștințele înzineresti — și își ofereau îndată serviciile sau începeau să exalte numeroasele calități ale colegilor lor mai tineri. Nu e greu de înțeles că toți aceștia erau ingineri. Alții, în sfîrșit, înceureau să adune părerile exprimate într-un tot și să găsească o „medie aritmetică”.

Polemica aceasta aprinsă n-a fost întîmplătoare nimeni în lume nu se ocupase încă de o asemenea problemă.

Dar savanții sovietici, puternici prin legătura lor cu practica, pornesc întotdeauna de la viață, de la realitatea noastră. Așa s-a întîmplat și de data aceasta: piriișele izolate ale punctelor de vedere juste s-au unit firesc într-o părere generală. Discuțiile s-au domolit. Rațiunea a triumfat. Și cînd un teoretician al cosmonauticii s-a adresat unuia dintre parținici la consfătuire, un general de aviație „Ei, oamenii dv. se pregătesc să plece în Cosmos?”, toți au înțeles că fusese găsită baza de atac.

De ce tocmai în aviație? Oameni oțeliți care se

disting printr-o rezistență ieșită din comun, se găsesc pretutindeni. Cu toate acestea, pentru a deveni cosmonaut nu sînt suficiente numai aceste calități. Mai e nevoie și de capacitatea de a găsi repede și de a aplica soluția cea mai justă,

de a înțelege zborul, de a stăpîni tehnica și a face observații. Cine-i obișnuit cu toate acestea? Firește, piloții. Ei sînt învățați să lucreze exact așa cum trebuie, într-un interval foarte scurt. În timpul zborului, ei știu să prețuiască fiecare secundă. Ei știu să înțeleagă comportarea aparatului de zbor, reacționează rapid la toate fenomenele care se petrec pe parcurs. Vitezele pe care le ating avioanele moderne îi învață să fie gata de acțiune în orice secundă. Toate aceste calități sînt absolut necesare unui cosmonaut.

Totuși nu orice pilot este apt pentru zborul cosmic. Cei mai potriviți sînt piloții de pe avioanele de vînătoare. Ei sînt obișnuiți să acționeze independent, de unul singur. Pentru primele zboruri, această calitate profesională îi prinde foarte bine cosmonautului. Și mai e ceva foarte important: vînătorii sînt obișnuiți să observe, să înțeleagă și să aprecieze în plin zbor situațiile care se suc-

Toți ne-am bucurat sincer și ne-am simțit emoționați. Nici nu ne venea să credem că plecînd de la acest consiliu al savanților va trebui să ne apucăm îndată de cosmonautică nu ca de o știință abstractă, ci ca de o problemă practică, trecută la ordinea zilei.

Baza de atac fusese determinată. Urmau pregătirile pentru alegerea celor mai buni.

Spitalul aviației a fost „inundat” de medici — cum s-au exprimat piloții aflați acolo la tratament. Pe coridoarele lungi treceau din cînd în cînd specialiști cunoscuți în întreaga armată: chirurghi, terapeuți, psihiatri, oto-rinolaringologi și alții. Ce se petrecea la spital? Vreo conferință științifică, vre-o consfătuire specială? Nu. Se întrunea comisia pentru alegerea candidaților la zborurile cosmice. Prima de acest fel în istoria țării.

Înainte de a veni aici, mulți medici vizitaseră unitățile de aviație și făcuseră acolo o selecție prealabilă a piloților care-și exprimaseră dorința de a deveni cosmonauți. Această operație de răspundere s-a făcut împreună cu comandamentul, cu organele politice și serviciul medical. Toți înțelegeau că începe o muncă de o uriașă însemnătate și de aceea trebuie aleși cei mai buni.

N-au lipsit nici surprizele. Cînd s-a spus că e nevoie de oameni puternici, s-a acordat predilecție în special halterofililor. Și au început să ne vină niște adevărați uriași. Odată, într-o garnizoană s-a prezentat un ofițer cu trup de atlet. Sub haină i se ghiceau ușor bicepsii de oțel. Zîmbind și arătînd astfel medicilor dinții săi albi ca marmora, pilotul a spus vesel și categoric:

— Grozav vreau să zbor în spațiul cosmic.

Am stat de vorbă, i-am consultat fișele medicale. Corespundea întru totul. Apoi i-am făcut un riguros control medical. Și respirația, și pulsul, și tensiunea erau normale. Dar inima prezenta o ușoară deficiență. E drept, aproape imperceptibilă; pe un avion putea zbura fără grijă, dar în Cosmos, deocamdată, nu putea să pornească. I-am vorbit deschis despre asta. Omul a început să ne convingă aproape plîngînd că-i sănătos tun.

— Gîndiți-vă, sînt halterofil, campion...

E drept că astfel de întîmplări au fost destul de rare. În general, am întîlnit printre piloți oameni multilateral dezvoltăți, puternici. Dar dintre aceștia ne-am streșnit să-i alegem pe cei mai potriviți. Potrivii, firește, nu ca fizic care, după cum se știe, nu-i întotdeauna concludent. Se întîmplă să întîlnești, citeodată, un om nearătos, dar, cînd îl cunoști mai bine, constăți că are nervi de fier. Și trebuie spus că „nervii de fier” sînt o adevărată comoară pentru viitorul cosmonaut. Spre asemenea oameni sănătoși, cu un sistem nervos-emoțional în perfectă stare, ne-am orientat în primul rînd.

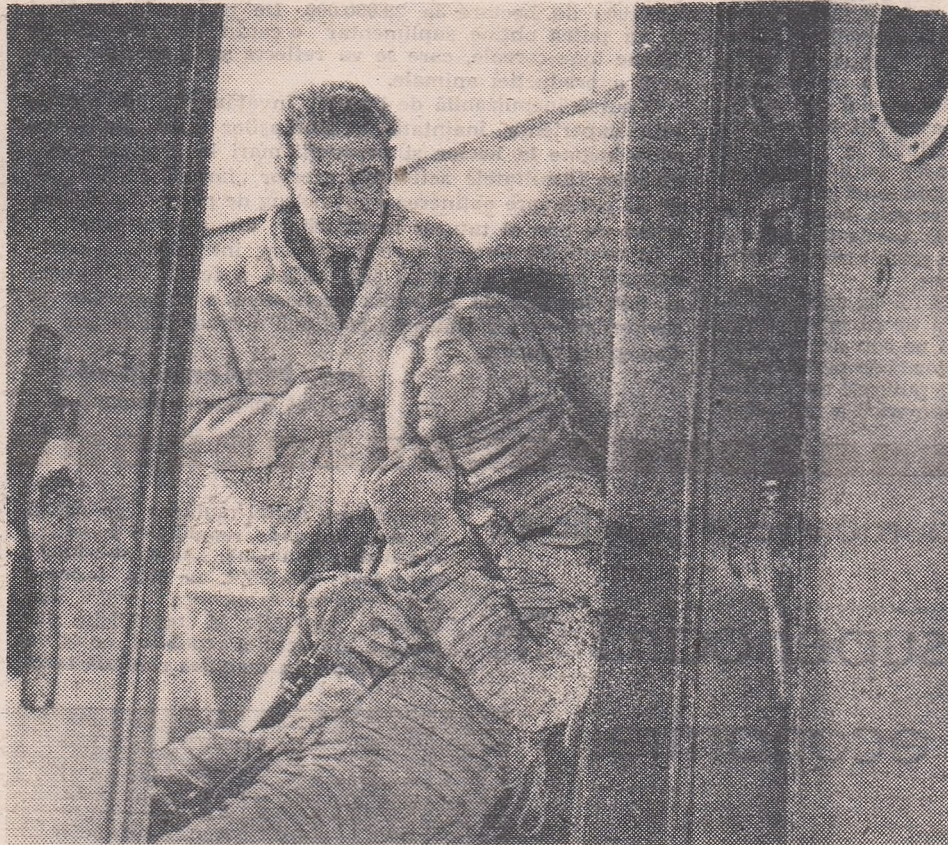
Dar nu numai calitățile fizice și fiziologice interesau comisia. Era nevoie de oameni multilateral dezvoltăți, posedînd înalte calități morale, deprinderi de zbor excepționale, un caracter și o voință de fier. Numai acela care are și trupul și sufletul puternic, care vede limpede țelul și știe să se îndrepte spre el în ciuda tuturor greutăților, poate să culegă succese în Cosmos.

O mai deplină apreciere a tuturor acestor talente a fost dată mai tîrziu, la Moscova, cînd după o investigație foarte minuțioasă a început să funcționeze comisia de selecționare care a avut față de piloți exigențe atît de mari, încît candidații au botezat-o „comisia groazei”. Cel mai mic neajuns sau, cum a spus Iuri Gagarin, „cea mai mică zgîrietură în organism”, și candidatul era respins.

După cum se știe în spitale se internează de obicei bolnavii. De data aceasta, halatele de spital au fost îmbrăcate de oameni perfect sănătoși. Ultimul tur de selecție a inclus probe speciale la diferite standuri și instalații. Piloții sînt în general obișnuiți cu barocamera și centrifuga. Dar aici îi aștepta și ceva nou. Da, probele au fost mai grele decît cele pe care le trecuseră în unitățile lor. A început o nouă „cernere”. În timpul probelor, unii piloți își pierdeau cunoștința, alții aveau senzații de greață. În astfel de cazuri nu se mai puneau problema probelor următoare.

Cînd la ședința de încheiere, comisia de selecționare a făcut bilanțul activității sale, președintele a raportat:

— Au rămas cei mai puternici, cei mai de nădejde, au rămas „fericiții”. Să sperăm că ei vor fi pe deplin apti pentru a pătrunde primii în spațiul cosmic.

In camera de presiune

ced cu repeziciune și să reacționeze prompt în consecință.

După cum se știe, pilotul de vînătoare, cu toate că este singurul specialist pe nava sa, este un specialist multilateral. El este și pilot și ofițer cu navigația. La început, cosmonautul are nevoie și de această calitate. Acolo, în spațiul cosmic, și el trebuie să le rezolve singur pe toate: să facă observații, să supravegheze aparatele, să țină legătura cu Pămîntul, să facă însemnări, cadre de film și calcule de navigație, să conducă nava. Un asemenea specialist poate porni singur la „atac” împotriva barierei cosmice și va învinge cu siguranță.

Și încă un argument „pentru”. Alegerea piloților a fost foarte potrivită și pentru că ei, ca militari, posedă minunate calități de luptători. Disciplina, concentrarea, stăpînirea de sine, voința de a învinge, curajul — toate acestea sînt aripi puternice pentru un cosmonaut în zborul lui neobișnuit. Întreaga lume cunoaște curajul, bărbăția, devotamentul nețărmurat al aviatorilor sovietici.

Surprizele se'ecției

Iată de ce, cînd a venit vorba de comandanții navelor cosmice, comandamentul suprem al științei a recunoscut în unanimitate: ei trebuie să fie piloți. Aviația este baza pentru alegerea căpitanilor, care să ducă navele la cucerirea oceanului cosmic. Așa că la sfîrșitul consfătuirii, teoreticianul în cosmonautică și constructorul principal al navelor cosmice s-au adresat generalului de aviație și experimentatului medic de aviație.

— Gîndiți-vă bine cum să facem alegerea și pregătirea viitorilor noștri cosmonauți.

REALIZĂRI și PERSPECTIVE

Zi de zi crește și se întărește prietenia frățească de nezdruccinat dintre popoarele Uniunii Sovietice și Republicii Populare Romine.

Masele largi din ambele țări iau parte activă la consolidarea și dezvoltarea acestor relații prietenești. În U.R.S.S. este binecunoscută și apreciată activitatea intensă, multilaterală a Asociației romine pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică — A.R.L.U.S., care aduce o importantă contribuție la întărirea legăturilor frățești dintre popoarele noastre, la cunoașterea de către opinia publică rominească a istoriei și culturii popoarelor Uniunii Sovietice, a muncii entuziaste a poporului sovietic, îndreptată spre transpunerea în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XXII-lea al P.C.U.S.

La rindul său, în Uniunea Sovietică desfășoară o importantă activitate Asociația de prietenie sovieto-romină. Sistematic și pe plan larg Asociația face cunoscute maselor largi din țara noastră istoria eroică și tezaurul cultural ale poporului romin, minunatele succese obținute de acesta în desăvârșirea construirii socialismului în patria sa, în rezolvarea sarcinilor trasate de Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romin.

Oamenii sovietici manifestă un viu interes față de România și se bucură sincer, ca niște frați buni, de realizările pe care le dobândește poporul muncitor romin, conducerea încercatului său partid, în construirea vieții noi. Acest interes se concretizează prin participarea activă la munca Asociației noastre a cercurilor largi ale opiniei publice sovietice. Asociația de prietenie sovieto-romină primește zilnic zeci de scrisori de la diferite instituții sovietice, organizații și persoane particulare, în care trimițătorii cer cu insistență să fie ajutați în stabilirea de legături directe cu prietenii romini, ne roagă să le răspundem la diferite întrebări privitoare la R.P.R. etc. O mărturie grăitoare a interesului pe care oamenii sovietici îl manifestă față de România este numărul mare de participanți la tradiționalul concurs „Cunoașteți România?”, organizat de Comitetul de radio al U.R.S.S.

Delegația noastră a venit la București pentru a face, împreună cu conducerea Consiliului General A.R.L.U.S., bilanțul activității desfășurate de Asociațiile noastre în anul 1961 și pentru a prelucra și semna planul de colaborare pe 1962.

Anul trecut, Asociația de prietenie sovieto-romină a organizat un număr de manifestări importante pentru popularizarea în rindurile opiniei publice sovietice a hotărârilor Congresului al III-lea al P.M.R., a succesorilor Republicii Populare Romine în dezvoltarea industriei, agriculturii și culturii. Cu multă amploare au fost sărbătorite în țara noastră, în 1961, a 40-a aniversare a Partidului Muncitoresc Romin, a 17-a aniversare a eliberării României, a 14-a aniversare a proclamării Republicii Populare Romine, a 13-a aniversare a semnării Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală între țările noastre. Au fost organizate, de asemenea, seri, spectacole, vizionări de filme, consacrate unor date importante din cultura rominească, cum a fost, de exemplu, a 80-a aniversare a nașterii marelui muzician George Enescu. De mult succes s-au bucurat cele peste 40 de expoziții primite din partea A.R.L.U.S.-ului și deschise în parcuri, palate de cultură, holuri de cinematografe, fabrici și uzine.

Manifestările consacrate României au fost organizate nu numai la Moscova, ci și în multe orașe și sate.

Planul de colaborare pe anul 1962, semnat la 1 martie de vicepreședintele conducerii Asociației de prietenie sovieto-romine, Gavriil Grigorievici Sotnikov și vicepreședintele Consiliului General A.R.L.U.S., Marin Florea Ionescu, se subliniază că conținutul principal al activității ambelor Asociații va fi popularizarea hotărârilor Congresului al XXII-lea al P.C.U.S. și Congresului al III-lea al P.M.R. și a realizărilor dobândite de țările noastre în diferite domenii de activitate. Planul prevede o și mai mare dezvoltare a colaborării dintre cele două asociații. Se vor realiza schimburi de delegații, de turisți, de expoziții etc.

Ducem cu noi cele mai bune impresii culese în timpul șederii în România. Vreau să mă folosesc de acest prilej pentru a aduce calde mulțumiri conducerii, activului și colaboratorilor A.R.L.U.S.-ului pentru primirea prietenească și atenția acordată delegației noastre.

I. Zotikov

Adjunctul șefului secției țărilor socialiste din Europa a Uniunii Asociațiilor sovietice de prietenie și legături culturale cu țările străine.

La 1 martie, G. G. Sotnikov, vicepreședinte al Asociației de prietenie sovieto-romine și Marin Florea Ionescu, vicepreședinte al Consiliului General A.R.L.U.S., au semnat Planul de colaborare pe 1962 dintre A.R.L.U.S. pe de o parte și Uniunea Asociațiilor sovietice de prietenie și legături culturale cu țările străine și Asociația de prietenie sovieto-romină pe de altă parte.

La Volgograd

La începutului lui februarie 1943, în orașul de pe malul Volgăi, capitula una din cele mai puternice armate hitleriste, nădejdea disperării Führerului, armata lui von Paulus. Această înfrângere era marea cotitură a celui de al doilea război mondial, prologul mării victorii, începutul sfârșitului lamentabil al lui Hitler.

O mărturie a mării bătălii pentru eliberarea orașului sînt și zidurile casei de pe malul Volgăi, casă care a fost apărată de sergentul Pavlov. Acesta, trimis în misiune de cercetare, a auzit în subsolul casei unde se instalase Statul Major hitlerist plîsete de copii și gemete. Aici se adăpostiseră ostași ai Armatei Roșii răniți și locuitori ai orașului care, căzînd în mîna nemților, urmau să fie măcelăriți. Organizînd apărarea, sergentul Pavlov i-a nimicît pe ocupanții casei și a salvat viața copiilor și răniților de la subsol. Casa aceasta de pe malul Volgăi a fost o a doua movilă Mamai ca importanță strategică. Armatele fasciste, care au cotoșit țări întregi în trei zile, n-au reușit în urma unor lupte care au durat 58 de zile și 58 de nopți să ocupe această casă a orașului. Casa era „portul Volgăi” și stăpînirea ei însemna de fapt observarea cursului apei. Volga, măicuța Volgă, fiica Rusiei, mama poporului rus, trebuia să fie o stavilă de netrecut. Bătălia a fost cruntă, dar dincolo de Volga dușmanul n-a putut răzbate.

Războiul nu se sfîrșise încă și ofensiva reconstrucției a început. Se reclădea, din ruine și cenușă, orașul nou, mai frumos, născut din dragostea fierbinte față de patrie și din ura cumplită a fiecărui om sovietic față de cotoșitorii. Din dragoste și ură, din lacrimi amare și nestrămutate convingeri s-a născut noul oraș Volgograd, orașul erou al erei comuniste.

Am cunoscut Volgogradul în noiembrie, anul trecut. I-am admirat bulevardele largi și case-

lioane hectare și să fie alimentate cu apă 6 milioane hectare de terenuri fertile și pășuni de dincolo de Volga și în șesul pericapsic. În locul unde s-au construit centrale electrice, trec în medie cîte 5 mii metri cubi de apă pe secundă. Acolo, fluviul a fost stăvilît de un baraj de 5 kilometri care se reazimă pe teren nisipos. Practica mondială a construcțiilor energetice nu cunoaște exemplul de mare hidrocentrală ridicată pe asemenea terenuri.

Clădirea centralei, care se înfige în fundul Volgăi, are o înălțime de 80 metri și o lungime de 736 metri. Hidrocentrala este înzestrată cu 22 de hidroagregate, cu o putere de 115.000 kW. Diametrul roții de lucru a turbinelor este de 9,3 metri, iar diametrul rotorului generatoarelor de 14,3 metri. Conducerea și controlul construcției energetice a stației sînt făcute automat cu ajutorul mijloacelor telemecanice cu acțiune imediată. Regimul optim de lucru al agregatelor este susținut cu ajutorul unor instalații automate. Ecluzele cu două trepte sînt calculate atît pentru marile vase de pe Volga, cit și pentru plute. Lungimea lacului de acumulare de la Volgograd este de 670 kilometri, iar lățimea de 14 kilometri.

La construcția hidrocentralei s-au excavat 150 milioane metri cubi de pămînt, s-au pus 5,5 milioane m.c. de beton și beton armat, au fost montate mai bine de 85.000 de tone de metal și mecanisme. Lucrările au fost executate, în general, în decurs de cinci ani.

Această energie — ne-a spus inginerul sovietic Grigori Gunn — dă viață milioanei de hectare de pămînturi secetoase din Zavolgia, iar apele mării artificiale alină setea pămînturilor uscate, aducînd cu ele viață și roade bogate. Cît de mîndru au sunat aceste cuvinte acolo, în sala de sus a agregatelor, un ne-maipomenit laborator lung de 730 de metri, o sală de marmură aparținînd parcă unui colosal castel din basme. Albul imaculat al acestei săli, curat ca sufletul omului care a creat această operă nemuritoare stăruie îndelungă vreme în mintea celui care a vizitat-o, cerîndu-i parcă să nu uite niciodată că aici, în orașul legendarei bătălii, s-a ridicat un adevărat palat al luminii menit să ușureze, să facă viața oamenilor mai plină, mai frumoasă.

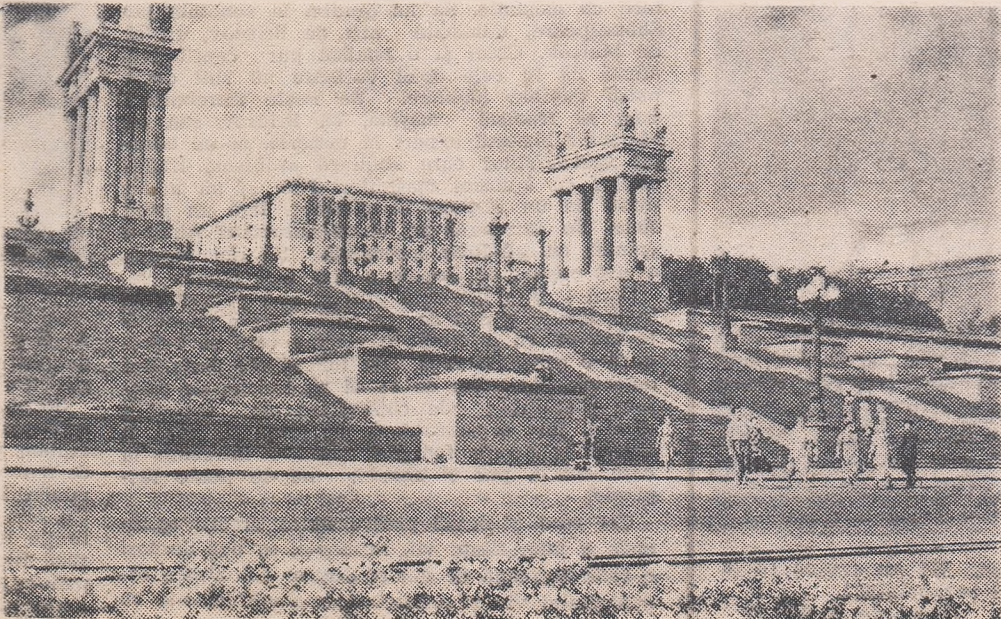
NOTE DE DRUM

le luminoase, uzinele, instituțiile și așezămintele de cultură; i-am cunoscut oamenii, mult încercații săi locuitori. Unul din aceștia, Igor Nikolaevici, ne-a informat că numai în ultimii doi ani, peste 60.000 de locuitori ai orașului s-au mutat în case noi; că orașul, distrus în anii celui de al doilea război mondial, nu numai că și-a refăcut fondul de locuințe, ci l-a și sporit de mai mult de două ori, urmînd ca pînă în 1965 să fie date în folosință încă 70.000 de locuințe.

Într-o sală modernă am ascultat opereta „Fata de pe Volga”, o poveste de dragoste, un imn închinat muncii și educației, izvorît din viața locală. A fost de fapt prologul vizitei de a doua zi, cînd am cunoscut hidrocentrala „Congresul al XXII-lea al P.C.U.S.”, această grandioasă operă demnă de societatea comunistă.

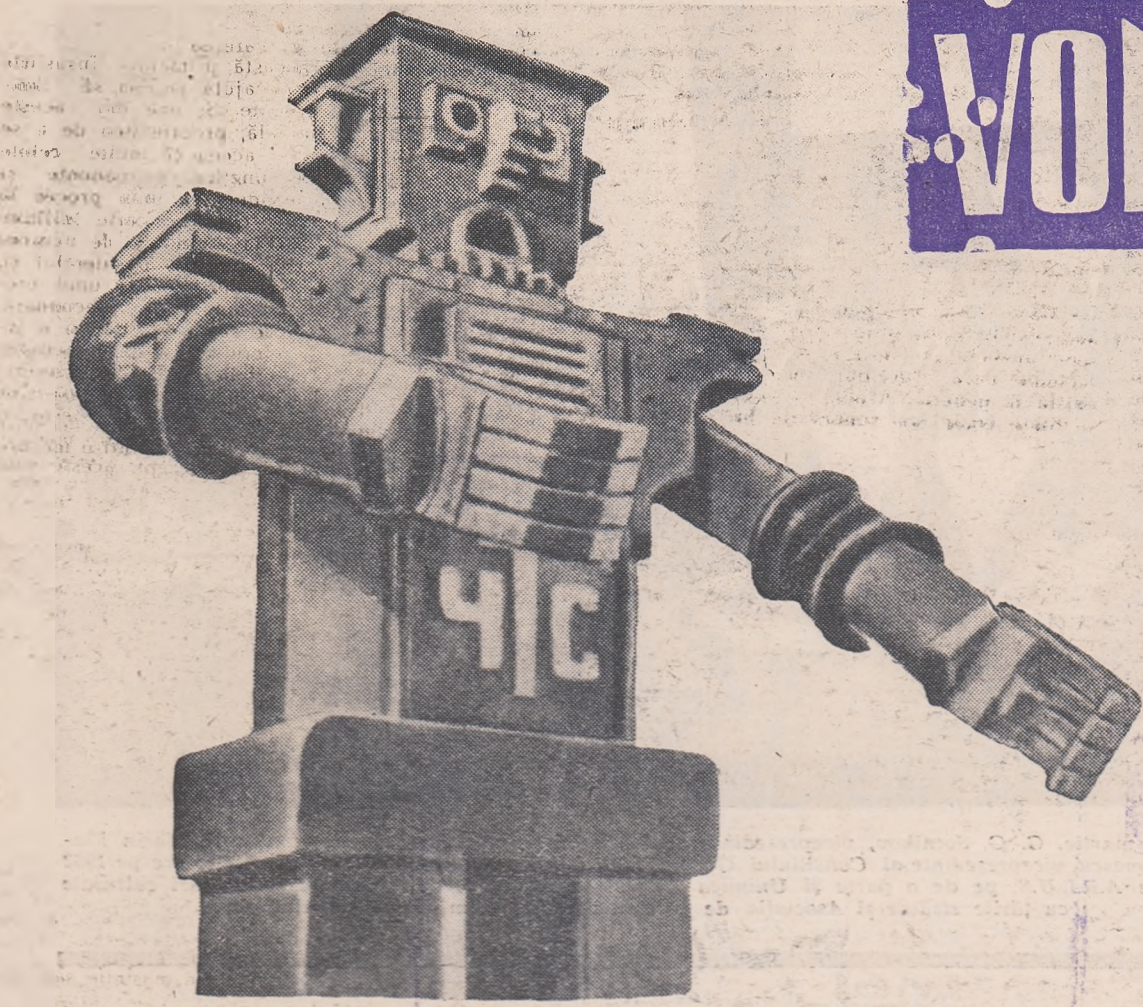
La puterea instalată de 2.563.000 kW, hidrocentrala poate să producă în medie 11 miliarde de kW/h energie electrică pe an. Hidrocentrala de la Volgograd este una din verigile sistemului energetic unic din partea europeană a U.R.S.S. și este unită cu el prin linii de înaltă tensiune de 500 și 220 de mii de volți de curent alternativ. Este în curs de construire o linie de transport de energie electrică în curent continuu Volgograd-Donbass, pe care energia electrică va fi transportată pentru prima oară în lume la o tensiune de 800.000 volți.

În alcătuirea hidrocentralei intră clădirea propriu-zisă, barajul de beton, barajul de pămînt, construcțiile pentru circulația vaselor și construcțiile pentru trecerea peștilor. Datorită construirii acestei centrale electrice s-a format un mare lac de acumulare, cu o lungime de 600 kilometri. Lacul permite să fie irigate 1,5 mi-

Volgograd azi. Treptele de granit ale cheiului.

Mircea Rădulescu

VOR PUTEA

pe acest temel, că
deopotrivă cu omu
Alți mecanicii de
din zilele noastre,
sau să mecanizeze
peau deseori prin
mai mult sau mai
tate de organismul
tematrician Cebişev
ze, o maşină „plă
cu toată talpa pic
Ce a arătat însă
bilul nu înainteză
ca păsările.

MAŞINI

Aceste exempl
nisimul artificial
aşa va fi, cel pu

Ing.

Viaţa în „Impe

Înainte de a
obiectul discuţie
ficial o nouă fo
cizez ce înţele

La o discuție organizată de publicația săptămînală sovietică „Nedelea”, problema care s-a dezbătut a fost: poate omul să construiască „ființe” raționale, adică mașini capabile să gîndească?

Părerile participanților la discuție au diferit întrucîtva: unii au fost mai optimiști, alții mai rezervați. Toți au dovedit, însă, aceeași nelimitată încredere în forțele creatoare ale omului, în uraşa lui capacitate de a rezolva cele mai complicate probleme științifice și tehnice legate de construirea unor mașini în stare să „gîndească”.

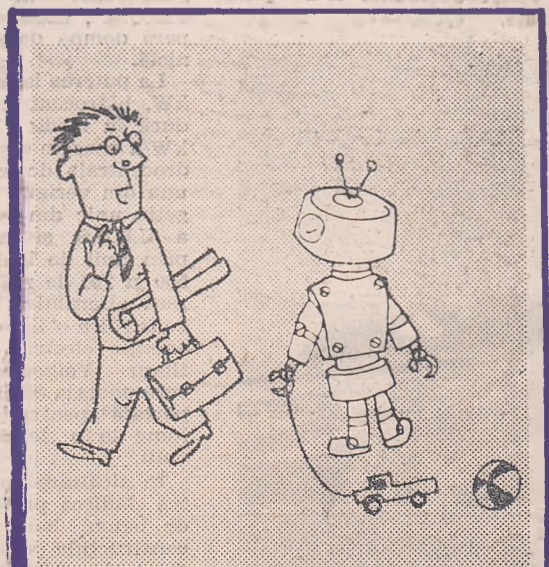
Acad. A. KOLMOGOROV consideră că: Se poate crea rațiune artificială

Pe oamenii de știință, inclusiv pe filozofi, îi preocupă de multă vreme problema apariției din materia anorganică, care nu cunoaște elementul rațional, a ființelor vii, a căror structură rațională este evidentă pentru toți. Și mai misterioasă era apariția omului, capabil nu numai să acționeze cu un scop bine determinat, dar să și pătrundă legile comportării precis orientate a celorlalte ființe și să creeze mașini cu funcțiune rațională. Ne obișnuisem să descriem viața noastră lăuntrică, psihică în termeni ce diferă atât de mult de formele simple de mișcare a materiei, încît era pusă la îndoială însăși natura materială a fenomenelor psihice. Sînt bine cunoscute principalele etape în lichidarea acestei conuzii: teoria lui Darwin despre formarea pe cale naturală a speciilor, crearea de către I. P. Pavlov a metodelor obiective de studiere a activității nervoase superioare.

Dezvoltarea automaticii, a mașinilor de calcul și a mașinilor care execută operațiuni speciale dintre cele mai diferite (inclusiv traduceri), accesibile pînă atunci numai creierului omenesc, a atins un nivel ce a impus analogii între activitatea conștiinței și subconștiinței noastre pe de o parte, și funcționarea mașinilor pe de altă parte. Acesta a și fost impulsul final pentru crearea unei științe de sine stătătoare careia i se spune cibernetică. S-a văzut că se poate aplica o „teorie a informațiilor” generală, bazîndu-ne pe aspectele esențiale ale teoriei pavloviste cu privire la reflexele condiționate și pe principalele constructive ale mașinilor cu auto-reglare. Cînd s-a încercat să se creeze mașini de tradus, s-a constatat că în afară de dificultăți pur tehnice, mai există încă una care complică mult lucrurile: nu știm destul de precis modalitatea cu ajutorul căreia creierul formează propoziții din cuvintele păstrate în memorie. Așadar, crearea unor mașini de tradus implica

în fond o mai profundă studiere a gramaticii. Procesele ce se petrec în creier și pe care le cunoaștem destul de bine pot fi modelate pe mașini.

Folosindu-se teoria actuală a informației, lucrările legate de știința versificării capătă un fundament mai solid. Analiza obiectivă a creației poetice prezintă interes și pentru oamenii de știință care studiază mecanismul activității subconștiente de sinteză a omului, mecanismul formării imaginilor. Studiarea mecanismului formării imaginilor este importantă și pentru tehnică. Astfel, la ora actuală mașinile descifrează ușor textul tipărit, numai în cazul în care, la scrierea lor, s-a ținut seama de posibilitățile foarte limitate ale acestora. Astfel, litera „A”, pe care un om o recunoaște ușor în toate va-

Mă întorc imediat. Să nu cumva să te joci cu șurubelnița!
Desen de A. Suhov

riantele caligrafiei ei, pune mașina la o încercare destul de grea. De asemenea, este destul de greu de construit o mașină care să deosebască „dintr-o ochire” o pisică de un ciine, de pildă. Dar în prezent se și fac experiențe în legătură cu construirea unor asemenea mașini.

Putem imagina mașini de calcul capabile să îndeplinească doar parțial munca poetului, demonstrînd astfel că activitatea creatoare „complexă” a omului în ansamblu depășește cu mult posibilitățile reale de modelare a mașinilor.

Socotim însă că orice limitare apriorică a posibilităților de modelare și de reproducere a fenomenelor vieții și gîndirii de către mașini este dăunătoare. Nu e deloc primejdios să admitem posibilitatea ca, în deceniile următoare, tehnicienii să creeze ființe artificiale vii, înzestrate cu darul gîndirii. Acestea nu se vor răzvrăti împotriva omului și nu vor încerca să-l înrobească. De asemenea, mă îndoiesc că am fi îndreptățiți să contestăm că în principiu pot fi create ființe artificiale raționale numai pentru, că asta ar leza demnitatea noastră. Iar încercările de a stabili de pe acum limitele modelării fenomenelor vieții și conștiinței ne îngrădesc inușit gîndirea. În principiu, nu putem prevedea aceste limite și probabil că ele nici nu există. Aceasta, pentru că ansambluri foarte mari de elemente, fiecare din ele acționînd pe baza unor reguli aritmetice dintre cele mai simple, pot dobîndi proprietăți calitativ noi.

A. KOBRINSKI,

doctor în științele tehnice, ripostează:

E prematur să ridicăm această problemă

Noi, inginerii, sîntem destul de bine informați asupra nivelului atins în prezent de matematică. Deocamdată, n-am auzit să existe undeva oameni de știință, filozofi sau matematicieni care să fi încredințat inginerilor misiunea de a proiecta o mașină „care gîndește”. Ca să nu mai vorbim despre crearea artificială a unei ființe vii, înzestrată cu toate atributele acesteia!

Ați citit, firește, în literatura de popularizare a științei, că există de pe acum mașini ce traduc în diferite limbi, joacă șah, mașini cu „auto-reglare”, cu „autoinstruire”... Aici totul depinde de forma expunerii. Și eu vă pot descrie o mașină capabilă să descopere într-un grup numeros de oameni cinstiți, cumsecade, pe unul singur, necinstit. Această expunere mi-ar asigura succesul în rîndurile auditorilor, deși nu-i vorba decît de un simplu controlor automat instalat în stațiile metroului. După cum vedeți, în cazul nostru, procesul de „perfecționare” a expunerii a întrecut net dezvoltarea cibernetică. E drept că în ultimii ani cibernetică a obținut rezultate uluitoare. Dar de aici și pînă a face loc imaginației „supersonice” este o cale lungă.

Să luăm, bunăoară, traducerea. Se fac foarte multe în acest domeniu, dar e prematur să spunem că sîntem pe punctul să înlocuim traducătorii cu mașinile. Să ne gîndim la sonetele lui Shakespeare, tîlmăcite atît de Briusov, cît și de Marșak. Chiar și o analiză pur cantitativă atestă că în cele două variante nu sînt decît patru cuvinte identice. Se naște întrebarea: cum să traducă mașina, ca Briusov sau ca Marșak? Nefiind expert în materie, m-am adresat specialiștilor care studiază problema traducerilor cu ajutorul mașinilor. Nici ei nu mi-au putut da un răspuns satisfăcător. Iați un prim semn de întrebare pe calea înlocuirii gîndirii omului cu gîndirea mecanică. Și, din păcate, aceste semne de întrebare sînt fără număr.

Dacă privim lucrurile prin prizma perspectivei îndepărtate, atunci da, se poate spune cu certitudine că va fi creată o mașină care să reproducă o serie întregă de funcții ale creierului omenesc. Nu avem de ce să ne îndoim de una-șele posibilități de cunoaștere ale societății umane, just organizate. În ce proporții vor fi reproduse aceste funcții? Iată o întrebare la care astăzi, pur și simplu, nu se poate răspunde.

Cei care pledează pentru ideea creării artificiale a unor ființe vii, raționale, invocă deseori o serie întregă de analogii între activitatea organismului viu și a mașinii, analogii folosite cu succes în știință și tehnică. Se poate pretinde

Ar fi principiu
definiții a va
risticilor ace
Socot că
noțiunea de
arătăm prin
de fenomenel
punde la în
Cu alte cuv
finiție funcți
racă filozofii
punctul de v
netică ne d
Cuvîntul „

va ajunge să judece
părerea mea, nu!
mediu, cit și inginerii
indu-se să automatizeze
trec de muncă, înce-
ca să imprimă mașini,
exact, acțiunile execu-
Cunoscutul nostru ma-
iectat, ca să se distre-
pe pământ. — n. red.)
area tehnicii? Automo-
nui, avionul nu zboară

„kiberos“ — în traducere „meșteșugul cirma-
ciului“. Arta cirmaciilor de pe timpuri poate
slini și astăzi admirație. Inchipuți-vă o navă
cu pinzele ridicate. Lăsată în voia stihului, ea
va înainta de la sine numai în direcția vântului.
Iată însă că apare cirmaciul și corabia poate na-
viga și împotriva vântului. Și nu datorită forței
musculare a cirmaciului, ci pricerii lui în a
manevra velele.

Expresia de la sine pe care am folosit-o adie-
naori, exprimă oarecum acea lege generală
căreia îi sunt supuse toate prefacerile în natura
neînsuflețită și care în fizică este exprimată prin
„al doilea principiu al termodinamicii“. Ea pre-
vede că în natură toate procesele se desfășoară
într-o anumită direcție. Piatra cade de la sine,
în jos, bășicuțele de aer se ridică de la sine la
suprafața apei, așchia plutește de la sine dusă
de curent.

Dar în afară de fenomenele ce se supun într-
totul legii de la sine, ne lovim la tot pasul de
processe ce se bat cap în cap cu ea. Este știut
că o piatră de 60 kg nu urcă niciodată de la
sine povârnișul unui munte înalt, dar aceleași
60 de kg, reprezentând greutatea unui alpinist și
acionate de mușchii acestuia, escaladează fără
șovăire culmile. De asemenea, în totală contra-
dicție cu al doilea principiu al termodinamicii,

automatele pot fi catalogate drept fenomen al
vieții, în principiu, trebuie admisă posibilitatea
creării artificiale a unor noi forme de viață
prin perfecționarea sistemelor cibernetice.

A. IVAHLENKO,

membru corespondent al Academiei

de Științe a U. R. S. S.

Natura nu cunoaște opreliști

Omul există pe Pământ de numai un milion
de ani. El nu a atins încă apogeul evoluției
sale, apogeul dezvoltării aptitudinilor sale inte-
lectuale dacă, desigur, un asemenea „apogeu“
există în general. Așadar, în principiu, pot exis-
ta ființe egale sau superioare lui în ce privește

și „care gîndește“, considerînd că aceasta ex-
clude posibilitatea creării ei. Într-adevăr, s-ar
putea ca crearea artificială a „ființelor“ ciber-
netice artificiale să necesite un număr atât de
mare de diferite elemente, încît să devină în
cele din urmă inutilă. Părerea mea este, însă,
că nu ne amenință această primejdie. Insușirile
creierului nostru îl vor ajuta pe om să limi-
teze numărul de elemente. Și una din aceste
insușiri este fără îndoială, proprietatea de a se
adapta, care constă în aceea că multe celule
ale creierului nu au funcțiuni permanente și
adeseori trec de la conducerea unui proces la
conducerea altuia. Dacă citim o carte înțeleg
un pasaj dificil sau neclar, numărul de neuroni
care „lucrează“ la text sporește considerabil și,
în schimb, slăbește controlul asupra unui pro-
ces vital sau altul de importanță secundară.

Afară de aceasta, se știe că dacă chiar și o ju-
mătate din celulele creierului ies din funcțiune,
acesta continuă să funcționeze. Așadar, creierul
nostru este un sistem sigur alcătuit dintr-un
număr mare de elemente, nesigure.
gala să se „substitue“ într-o măsură,
unul altuia în prezent, aceste princi-
pii se aplică în tehnică. Pe viitor,
însă, ele vor sta la baza ființelor
raționale create artificial.

Deseori, specialiștii în cibernetică
sînt întrebați: oare „mașinile“ rațio-
nale vor putea să-l întrecă pe om
în dezvoltarea sa? Depinde de gra-
dul de perfecțiune a creierului arti-
ficial. Dacă concomitent cu toate fa-
cultățile omului de a percepe, prelu-
cra și acumula cele mai variate in-
formații, ființele raționale artificiale
vor fi înzestrate și cu o deosebită
„promptitudine“ în îndeplinirea a-
cestor operații, firește că autoperfec-
ționarea lor va decurge mult mai
intens decît evoluția gîndirii omu-
lui.

Uneori, sub influența unor romane
fantastice, astfel de răspunsuri pro-
voacă teamă: nu se va isca oare un
conflict între oameni și noile ființe,
nu vor reuși oare mașinile să-i înro-
bească pe oameni? În prezent, a-
ceastă teamă nu este deloc justificată.
Întrucît, însă, întrebarea a fost pusă,
trebuie să i se dea răspuns. Viitorul
îmi apare ca o împărăție a rațiunii,
în care categoriile „bine“ și „rău“
vor fi determinate de interesele în-
tregii omeniri. Omul nu va apăsa
niciodată pe „butonul de declanșare“
pentru a crea ființe care-i pot dăuna,

așa cum nu trebuie să apese pe „butonul de
declanșare“ al războiului atomic.

Matematicienii, filozofii, specialiștii în ciber-
netică, — oameni de cele mai diferite profesii
discută în contradictoriu una din cele mai ului-
toare ipoteze ale științei contemporane. Diverse
opinii, concepții, moduri dintre cele mai ciudate
de a aborda una și aceeași problemă, ipoteze
îndrăznețe care uneori se rup de realitate și lo-
gica implacabilă a faptelor care le spulberă —
iată prim ce se caracterizează această discuție.

Oamenii de știință polemiz-
ează. Și numai timpul ce
zboară vertiginos înainte, timpul
care ne aduce noi și noi cu-
noștințe, va arăta cine are
dreptate.

„Gîndeasca!“

erează că una e meca-
e mecanismul natural. Și
mătorii douăzeci de ani.

UZNEȚOV:

„mă mișcarca
vîntului“

la întrebarea care face
„azi (poate fi creată arti-
viață?), aș domi să pre-
în noțiunea de „viață“.

păstrăvul înfruntă puhoaietele vijelioase, iar
omida se tirăște în sus pe trunchiul copacului.

Vedem, așadar, că atunci cînd încercăm să
caracterizăm în linii generale noțiunea de
viață, devine limpede că aceasta, în manifestă-
rile ei multiple și variate, nu se supune legii
de la sine. Această lege desparte ca un zăgaz
mersul vieții de curgerea de la sine a naturii
neînsuflețite.

Și noi, în activitatea noastră practică, determi-
năm desfășurarea unor procese care nu pot apă-
rea de la sine în natură. (Facem să se înalte
în văzduh avioane și rachete grele, sădăm gră-
dini dincolo de cercul polar, creăm substanțe
sintetice necunoscute de natură). Și toamă
această însușire de a construi elemente care,
în natură, nu se pot produce de la sine, tre-

de dezvoltarea. Este posibil chiar ca ele să existe
pe alte planete din Univers.

Urmăriți istoria dezvoltării societății omenes-
ti. Faptele arată că mai devreme sau mai târziu
omul găsește căile spre repetarea artificială a
tot ceea ce natura a creat vreodată, în orice
colț al Universului. Și, invers, fenomenele pe
care omul nu este în stare să le reproducă, de
regulă, fac parte dintre fenomenele care, în
principiu, nu pot fi realizate nici în natură. Așa,
de pildă, s-a dovedit precis că în acea parte
din Univers, pe care o putem observa, legile na-
turii nu permit crearea unui „perpetuum mobi-
le“ — motor veșnic, care să producă energie
din nimic. Nici în natură nu există asemenea
„motor“. Natura însă l-a creat pe om. Și, mai
devreme sau mai târziu, omul este în stare să
repete pe cale artificială „creația“ naturii.

Este greu să stabilim cum va fi creată arti-
ficial noua ființă rațională. E de presupus că rez-
olvarea acestei probleme va fi legată de reali-
zările din cele mai diferite domenii ale științei.
Unele dintre acestea pot fi prevăzute de pe
acum. De pildă, obținerea artificială a proteinei.
Oamenii de știință au reușit să facă sinteza ce-
lei mai simple substanțe proteice — din 9
aminoacizi au obținut o proteină simplă, oxito-
cina. S-a stabilit structura moleculară a insu-
linei — un hormon proteic. Aceștia sînt primii
pași. Pe viitor, sintetizînd treptat proteine tot
mai complexe, omenirea va ajunge să obțină
artificial, din materiale naturale anorganice, la
început plante, iar apoi și organisme vii. S-ar
putea ca într-un viitor foarte îndepărtat să se
creeze pe această cale ființe raționale — auxi-
liare ale omului.

Firește, această expresie artificială a rațiunii
va fi aceeași formă proteică de manifestare a
vieții existente pe planeta noastră, deși la or-
ganismele de sinteză, metabolismul, de pildă, se
poate face după cu totul alte legi decît la con-
frații lor naturali.

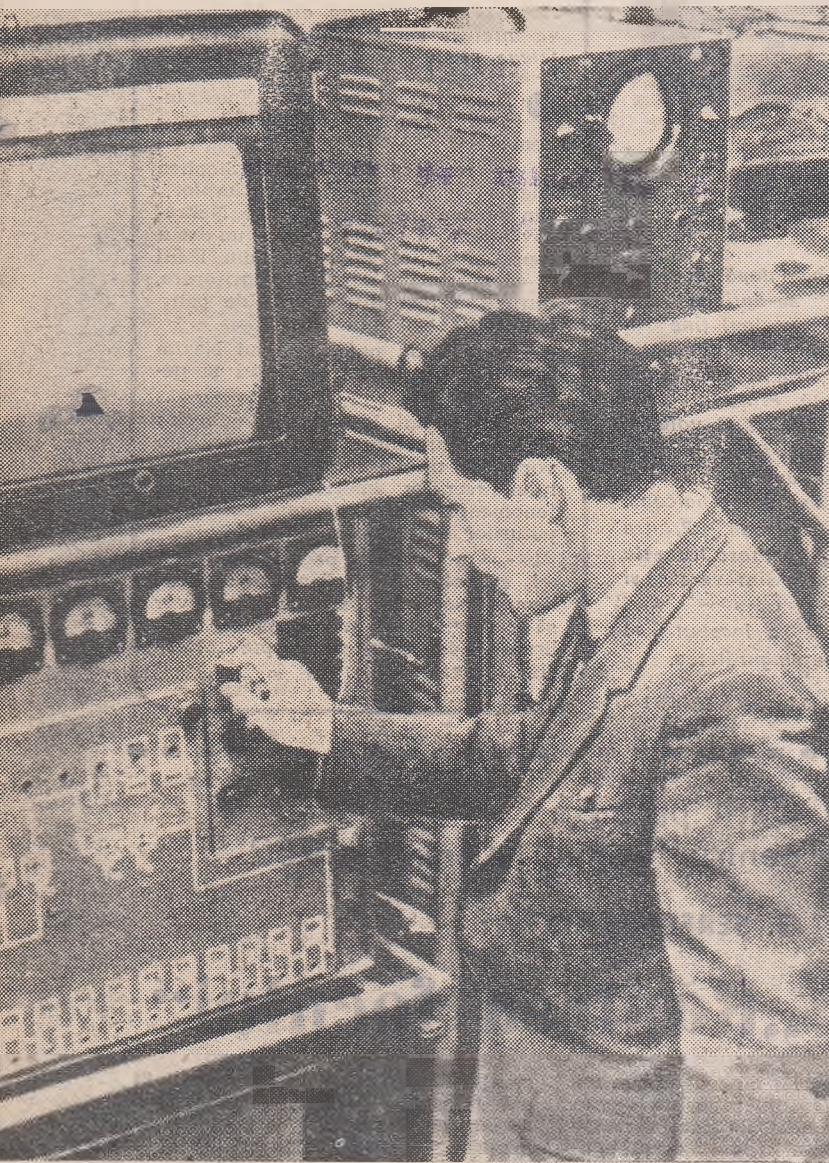
O altă cale de creare artificială a ființelor
raționale, dotate cu gîndire, este în funcție de
realizările în domeniul științelor exacte, în do-
meniul ciberneticii biologice sau, pe scurt,
bionicii. Această știință își propune să aplice în
tehnică principiile de funcționare a sistemelor
care dirijează organismele vii. Crearea unor
modele microminiaturale iefline de neuroni și
elaborarea unor procedee simple și sigure de
„organizare“ a numărului uriaș de asemenea
modele în sisteme armonioase pot duce la
crearea de complexe asemenea creierului nos-
tru. Desigur că, în acest caz, ființele raționale
create artificial nu se vor încadra în definiția
de „viață“ ca formă de existență a corpurilor
proteice. Deși, firește, vor căpăta toate propie-
tățile fapturilor vii, pe care le cunoaștem astăzi.
De altfel manifestările vieții nu sînt legate
neapărat de substanțele proteice, iar crearea
ființelor raționale pe cale artificială, este în
principiu posibilă.

Adversarii acestui mod de a aborda proble-
ma creării artificiale a vieții invocă deseori
numărul uriaș de elemente de „înlocuire“ a
neuroniilor din care trebuie să fie alcătuită ma-

Cine a pus azi în funcțiune dădaca electrică?!

Desen de I. Fridman

La tabloul de comandă al unei mașini care „gîndește“.

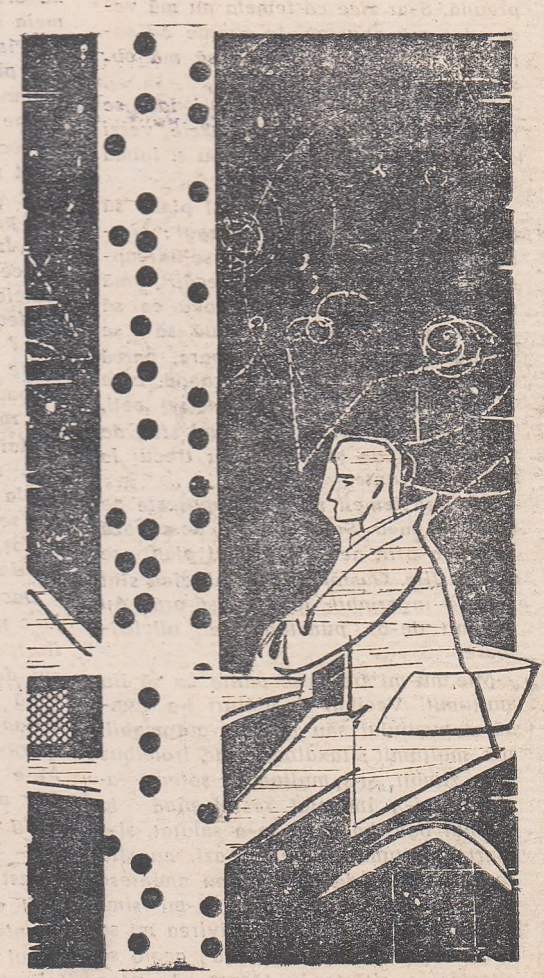
să înlocuim căutarea unei
mpla enumerare a caracte-

măsură să definim exact
numai dacă vom izbucni să
peștebe ea, fundamental,
amorganice, dacă vom răs-
ce anume „face“ viața?
căuta să formulăm o de-
e, chiar dacă va părea să-
acceptabilă și comodă din
ciberneticii. Și chiar ciber-
de ajutor în acest sens.
la“ provine de la grecescul

buie considerată, după părerea mea, elementul
esențial în definirea vieții.

Se va obiecta, poate, că această definiție e
prea generală. Cred însă că e normal să fie
așa, fiind vorba de un fenomen atât de vast cum
este viața.

Din toate cele arătate pînă acum se desprin-
de o concluzie importantă. Se știe că mașinile
și automatele execută procese ce n-ar putea
decurge de la sine, în natură. De aceea, dacă
luăm de bună definiția propusă, vinduim și
automatele printre fenomenele vieții. Iată și
răspunsul la una dintre cele mai controversate
probleme ale discuției noastre. De vreme ce

Veranda din față

BREVIAR

Pină spre amiază, veranda e înso-rită, dar în răstimpul prinzului rămî-ne pustie. Dimineața, vecinii își fac acolo toaleta, își iau gustarea, după care fiecare își vede de treburi. Cînd se reîntorc, soarele bate la mine, deși nu-mi face trebuință, ba chiar mă sting-hereste din lucru.

Pe veranda din față cresc lămîi, fi-cuși, cactuși. În fiecare zi cei doi soți, vecinii mei, se străduiesc, înarmați cu cite-un ghemotoc de vală să șteargă, cu mullă băgare de seamă, praful de pe frunze. E o întreagă ceremonie. Sîmbătă seara, spală rule într-o baie mică, după care umbra albiturilor a-lirnală de o sfoară se așterne pină la balconul meu.

Femeia poartă un capot cu frunze verzi. Îmi place capotul asta, mereu același, de-un verde strălucitor. Cînd

santă cartea, dar viața trece... Au stins lumina, se culcă. Ceva, nici eu nu-mi dau seama ce, ca o adiere dinspre ve-randa din față, mi se strecoară pe ne-simțite în inimă.

A doua zi, soțul s-a întors tîrziu de la serviciu. Femeia măsoară veran-da, fără nici un rost, în lung și-n lat. Nici nu bagă în seamă că pe balco-nul din față se află un om. Dar iată că intră soțul. O dezmiardă, o sărută. Ea se împotrivese. Probabil că duh-nește a alcool. Soțul ride însă și, plin de vervă, începe să-i povestească ce-va. Femeia servește cafeaua.

Între timp sosesc niște tovarăși de-ai soțului și-l iau cu ei. Femeia rămîne singură. Și eu sînt singur, dar sînt o-bișnuit. Ca să-i împrăști tristețea în-cep să fredonez, dar ea închide fe-

inceput să se topească. Încerc să evoc chipul vecinei, dar nu izbutesc. Văd doar capotul, cu frunzele lui verzi. S-or fi decolorat oare?

A doua zi, mă întorc tîrziu. Sînt bi-ne dispus, și încep să fredonez. Îl zăresc pe individ, care a adormit pe-o canapea. Curios: de ce nu s-o fi cul-cat în pat? Poate-o fi beat. Sigur, are și de ce! Sforăie, sforăie... Dau drumul la radio. Se transmite o simfonie. Îmi place muzica simfonică. Dar vecinul mă enervează în așa hal, încît îmi vi-ne să mă reped la el să-l azvîrl jos de pe verandă. Ce-i mai ciudat e că-l sîngur, că nimeni nu vine să-l vadă. Citește mult, dar cuprinsul pare să nu-l intereseze, căci adesea lasă car-tea la baltă. Cine știe, poate se căiește. Orice-ar face însă e prea tîrziu, i-a zburat fericirea! Vecina mea nu-i fe-meia care să-și calce pe inimă.

Schiță

de GRIGOR CEALIKIAN

Îi îmbracă, zîmbetul femeii pare mai fermecător, risul mai zglobiu. Cît despre bărbat, acesta pare a fi un om plin de viață, expansiv. În timp ce vorbește gesticulează, desenînd nu știu ce cu degetul în aer. În asemenea momente, femeia privește spre balconul meu. La început mi se părea că la mine se uită. Amindoi se înțeleg așa de bine încît, deseori, nici nu-și rostesc în in-tregime gîndurile. Nu vorbesc despre nimicuri, asta se vede din felul lor ex-presiv de a discuta. Despre ce oare or fi vorbind? Să fi cules alilea impresii într-o singură zi?

Seara, se așează pe divanul acoper-it cu o scoarță, și încep să citească. Citesc și discută. Femeia se arată mulțumită de elocvența soțului, soțul — de dragălașenia soției. În casă dom-nește pacea, liniștea. Tare plăcut tre-buie să fie. Și totuși, ceva nu-mi pla-ce: cei doi nu întrefin legături cu ve-cinii. Care să fie pricina? Ei hai, să v-o mărturisesc: sînt geloși, nespus de geloși, mai ales soțul care nu po-ate să mă vadă-n ochi. Iar eu unul, pe cuvîntul meu, n-am nici o vină.

Iarna, vecinii închid ferestrele ve-randei, așa că promoroaca de pe gea-muri le deformează siluetele. Iarna, veranda din față îmi strecoară în su-let tristețe.

Uneori, ne întîlnim în stradă, unde ne salutăm pe tăcute. Sînt mereu îm-preună. S-ar zice că femeia nu mă ve-de, dar mă observă, în vreme ce so-țul mă vede, dar nu vrea să mă ob-serve.

Iarna trece. Pe veranda din față se răsfață iar primăvara. Frunzele verzi ale capotului zîmbesc din nou și inima mi se umple de soare.

În serile de primăvară îmi place să rămîn afară, să admir amurgul; și-a-tunci, fără voie, privirea mi se-ndreap-tă spre veranda din față. Necăjit, mă mustru. Parcă-mi lipsește ceva ca să fiu liniștit. Zilele continuă să se scurgă monoton. Același soare, parcă ceva mai palid, aceeași verandă, care însă ar trebui reparată, aceiași soți, dar și mai retrași. Acum, cînd stau de vorbă, bagi de seamă că au trecut la lucruri mărunte.

Privirea femeii nu mai poposește pe balconul meu. Soțul nu mai desenează cu mina prin aer. Pe primul plan, se află cărțile. Gustarea, prînzul, cina sînt servite invariabil, la aceeași oră. Au devenit de-o punctualitate plictisito-are.

Mie nu-mi trebuiesc multe ca să fiu mulțumit. Vecinul de-alături i-a cum-părat puștiiului său un mic automobil, și-s mulțumit; taxatoarea de troleibuz mi-a zîmbit, și-s mulțumit; șoferul ta-xiului mi-a înapoiat restul pînă la ultimul ban, ba chiar m-a salutat, și-s foarte mulțumit. Chiar și azi, nu știu ce întimplare de care nu-mi amintesc mi-a încălzit inima, așa că-mi simt sufletul nespus de ușor. Privirea mi se oprește pe veranda din față; acolo se citește, se citește în tăcere. Ea vrea să urlu, să le strigă că o fi ea intere-

restrele. Și iată că, pentru întia oa-ră, lumina mea se stinge prima.

Azi, e duminică. Soarele scaldă ve-randa din față în lumină. Soțul e ple-cat. Femeia trebuluiește în gospodă-rie, se îngrijește de flori. Capotul verde strălucitor în bătaia soarelui, îmi dă de gîndit. Unde s-o fi dus so-țul? Pentru ce și-o fi lăsînd soția a-casă, singură? De ce-s oare așa fru-moși primii ani de căsnicie, și de ce oare, mai apoi, plictiseala prinde să se strecoare pe-netul? Sînt așa de lericit cu singurătatea mea!

Seara, mă întorc tîrziu. La ei lumi-na arde, soțul nu s-a întors încă. Fe-meia doarme. Mă trîntesc pe pat. Prin cap îmi trec fel de fel de gînduri. În vis, pe veranda din față s-a înstăpînit toamna, vîntul a smuls frunzele verzi de pe capotul vecinei.

Plec la drum pentru cîteva luni. Cînd mă întorc, nu-mi mai zăresc ve-cina. Probabil că și-a părăsit soțul. L-a părăsit, deși-l iubea. Asta-i dure-ros. În camera mea, aerul e îmbîcsit. De ce oare individul asta a chinuit o femeie cumsecade? Ce căuta, și ce credea c-o să găsească alături de-o alta? În orice caz, cealaltă n-o să în-tîrzie să apară. Mă plimb încolo și încoaec prin odaie. Simt nevoia să mă rătuiesc cu el.

Mai trece o zi, dar el rămîne sin-gur, singurel. De data asta, el este acela care măsoară nervos camera. Iar seara, luminile noastre se sting în același timp. Dimineața, pleacă fără să mînce.

Dacă aș putea, m-aș duce să-ngri-jesc plantele de pe verandă. Păcat de flori, or să piară. A sosit toamna. Ce-rul devine plumburiu, au început să cadă stropi grei de ploaie. Ferestrele verandei sînt deschise. Frunzele tre-mură sub povara picăturilor de apă. Mi-e drag susurul ploii, ca muzica. Dar ploaia se preschimbă în grindină. Strig:

— Vecine! Cade grindina, închide ferestrele!

Îl văd cum aleargă să le închidă. Plantele au scăpat. Privesc îndelung jocul zglobiu al pietricelilor albe de gheață și inima mi se strînge de tristețe. Aprind o țigară. Grindina a

Simbătă, la prînz. Ca o gospodină pricepută, vecinul meu deretică prin odaie. Fuzieră. Pe masă s-au ivit stî-cle. Ei, te pomenesti că vine cea nouă!

Dar iată-l că pleacă; după un timp, la fereastră lumina se-aprinde iar. Fața mi se lungeste: vecinul ține în brațe un prunc înfășat, iar soția, soția se află lingă el. Bucuria îl face să-și piardă capul, se agită. Plînsetul copii-lui se preface în zîmbet și voioșie.

Îl privesc, nedumerit. Ehe, ar avea toată dreptatea să m-azvîrle acum el pe mine, de aici de sus, de pe balcon...

Se așterne prima zăpadă. Printre iulgiile care se cern întrezăresc frunzele de pe capotul vecinei. Sînt verzi, și încă ce verzi!

Pentru prima oară, a început să mă apese și pe mine singurătatea.

În romînește de AL. BRĂTESCU

Cărți propuse
pentru Premiul „Lenin” — 1962

G. SEREBREAKOVA:

„Răpirea focului“

În urmă cu mai bine de 20 de ani a văzut lumina tiparului un roman neobișnuit, semnat de această scri-toare care a fost propusă acum pen-tru Premiul „Lenin”. Romanul se intitu-la „Tinerețea lui Marx” și era prima încercare din literatura univer-sală de a crea imaginea artistică a genialului om de știință și acțiune.

„Răpirea focului” este continuarea romanului amintit mai sus. Ea ni-l înfățișează pe Marx la vîrsta maturi-tății, între anii 1848, cînd s-a întil-nit cu Engels la Paris și 1864 — anul înființării primei Internaționale.

În postfața la acest ultim roman, scriitoarea notează: „Adîncindu-mă în munca de creare a imaginii lui Marx și Engels, mi-am dat seama de marea lor dragoste față de oameni. Erau umaniști în sensul cel mai bun al cuvîntului. Viața, activitatea și

Tinărul scriitor kirghiz Aitma-tov, al cărui roman „Djamilia” s-a bucurat de mare succes atît în Uniunea Sovietică cît și peste hotare este autorul unei noi povestiri inti-tulat: „Balada primului învățător”.

Scrierile trimise de cititori revei-tei „Ala-Too”, care a publicat po-vestirea, apreciază mai ales lirismul profund al cărții, dramatismul con-flictului și eroii plini de originalita-te, creați de autor.

Rasul Gamzatov, Konstantin Si-monov, Stepan Scipaciov, Viktor Bokov, Robert Rojdestvenski, Ev-gheni Evtusenko s-au întilnit de cu-rînd, în diferite împrejurări, cu citi-torii lor.

Ultimul a declamat, la cîteva „seri de poezie” versurile sale consacrate Cubei. Auditorii i-au cerut de aseme-ne să recite poeziile sale lirice de mare succes „Pe bicicletă” și „Nunta”.

Într-un articol publicat în revei-ta „Probleme de literatură” (nr. 1/1962) și intitulat „Pentru reflectarea multilaterală a realității”, V. Scerbi-na afirmă cîteva idei interesante în legătura cu diversele modalități con-temporane de expresie artistică.

În Anglia apare regulat, sub re-dacția scriitorilor Charles Snow și P. Johnson, o culegere din cele mai bune povestiri ale scriitorilor en-glezi apărute în anul respectiv. Ulti-mul volum de anul trecut, face o ex-cepție. El înmănunchiază, sub titlul „Povestiri de iarnă”, șase nuvele ale scriitorilor sovietici: „Soarta unui om” de M. Solohov, „Sobarii”, de A. Tvar-dovski, „Telegrama” de K. Paustov-ski, „Bobul” de S. Zalighin, „Lumina ferestrelor străine” de H. Eydokimov și „Hopul” de V. Tendriakov.

În prefața volumului, Charles Snow scrie printre altele: „Pentru scriitorii sovietici — comunismul este singura posibilitate și aspirație a so-cietății și atîta timp cît Apusul nu va înțelege acest lucru, el nu va în-țelege nimic”.

Din sumarul revistei „Inostran-naia literatura” nr. 1/1962, rețî-nem:

— romanul lui Jacques-Stephen Alexis: „Copacul muzicanților”. Din prezentarea lui Viktor Nekra-sov aflăm că scriitorul este un dema reprezentant al poporului din Haiti și că soarta lui stîrnește îngrijorare, întrucît a fost întemnițat de către autorități;

— un nou poem al lui Nazim Hikmet: „Cu părul ca paiul și ge-nele albastre”;

— romanul lui John Steinbeck: „Iarna neliniștilor noastre”. Este vorba de ultima lucrare a cunoscutului scriitor american, consacrată fenomenelor de eroziune morală a păturilor mijlocii din S.U.A.;

— în celelalte pagini ale revei-tei, articolul lui B. Riurikov: „Rea-lismul socialist și cei ce vor să-l desființeze” și însemnările lui Ernest Hemingway „Despre măes-triea literară”.

creația lor o confirmă în totul”. Și așa și sînt înfățișați întemeietorii socialismului științific în paginile ro-manului. Această notă dominantă a personalității lor, apare atît în ra-porturile cu personajele istorice din roman, cît și în raporturile cu cele fictive.

În același timp, Galina Serebrea-kova s-a străduit să înfățișeze forța spirituală a lui Marx, despre care ziaristul M. Hess a scris, la vremea lui, că este egală cu aceea a lui „Rousseau, Voltaire, Holbach, Les-sing, Heine și Hegel luați la un loc”. Romanul cuprinde de asemenea mul-te pagini valoroase consacrate pri-eteniei dintre Marx și Engels, senti-mentelor care-l uneau pe Marx de Jenny von Westphalen, soția lui, precum și unora dintre colaboratorii apropiați ai lui Marx și Engels.

Copilul și armele

Sintem obișnuiți cu aplauzele din sala de teatru adresate actorilor care, de pe scenă, au cucerit prin jocul lor adeziunea emoțională a spectatorilor. Mai rar se întâmplă să auzi aplauze în fața ecranului, care nu cuprinde decât proiecția unor actori aflați în clipa aceea cu mult după consumarea actului artistic și la sute de kilometri distanță. Am văzut „Pace noului venit” și de câteva ori de-a lungul spectacolului au izbucnit, puternice, aplauzele publicului. Neobișnuita fenomenului ar fi suficientă pentru a determina cronicarul să-și plece stiloul în fața celor ce au creat

CRONICA CINEMATOGRAFICA

atita frumusețe înscrisă pe peliculă și să înlocuiască cronică obișnuită a filmului cu o cronică lapidară din sala cinematografului: la proiecția acestui film spectatorii, în mai multe rânduri, aplaudă puternic, exteriorizându-și astfel emoția. Atât. Pentru că faptul ni se pare deosebită semnificație. Dar cronicarul nu poate totodată reține la privilegiul de a-și desprinde aplauzele, care în sala cinematografului s-au contopit cu cele ale tuturor spectatorilor, și de a le repeta, în rândurile unei cronici ale cărei cuvinte nu vor putea oricum cuprinde din păcate toată căldura entuziasmului exploziv din timpul vizionării.

„Pace noului venit” relatează drumul unui tânăr sublocotenent sovietic sosit pe front în ultima zi a războiului, drum pe care-l parcurge dintr-un oraș german într-altul pentru a transporta la spital o femeie germană gata să nască. Sublocotenentul Ivlev, abia ieșit din adolescență își începe drumul cu o totală virginitate sufletească, necunoscător al războiului, al unor grave probleme de viață. Odată cu el, spectatorul descoperă, înțelege ce este moartea, ce este viața, care este rostul vieții, ce este bucuria și ce-i durerea. Cu simplitatea gesturilor cotidiene, chiar și în urgia cumplită a ceea ce înseamnă războiul, cu o splendidă spontaneitate, în filmul regizorilor Alov și Naumov ni se dezvăluie sensurile majore ale existenței.

La acest film gândim și sintem coplesiti de sentimente, așa cum ne-au obișnuit marile opere de artă. Ivlev a aflat despre moarte din lectura regulamentelor, dar abia acum, în această zi, înțelege că în fața ei solemnitatea exterioară nu are ce căuta: când, lângă mormântul proaspăt al unui ostaș, el vrea să tragă un foc de revolver, soldatul Iamșikov, simbol viu al durerii, îl oprește și cineva îi explică referindu-se la cel ucis: lasă-l acum în liniște, a auzit destule împușcături în viață. Și Ivlev înțelege: la moartea lui Pașa, a șoferului care conducea mereu desculț contrar prevederilor regulamentare, când înainte de a-l duce în mormânt cineva vrea să-i pună cizmele, Ivlev îl oprește cu tristețe: nu i le încălța, îl strîngeau tot timpul...

Dincolo de toate acestea, spectatorul înțelege odată cu Ivlev că războiul, bestialitatea pot distruge totul, case, orașe întregi, sănătatea oamenilor, viața lor, dar există ceva ce nu poate fi distrus și care în sînge, în ruinele și noroiul din jur înflorește superb: bunătatea, generozitatea oamenilor adevărați. Soldatul Iamșikov, rămas surd și mut în urma unei comotii, îl însoțește pe Ivlev în tot drumul său. Sufletul lui îl presupui puțin, ars de ură, și totuși, unui adolescent neamț care atacă camionul și sfidează pe ostașii sovietici, nu îi trimite un glonte, așa cum te așteptai, ci îi administrează o bătaie care cuprinde înțelegerea părintească față de rătăcirile unui copil andrău.

Este dificil, în spațiul redus al acestor rânduri, să citezi exemple dintr-un film a cărui povestire ar dura mult mai mult decât proiecția sa, atât este de bogat

în idei, și atât de lapidar în exprimarea lor.

Regizorii Alov și Naumov sînt nume pe care spectatorul le cunoaște începînd cu „Pavel Korceaghin” și care de atunci s-au impus ca cele ale unor realizatori de remarcabil talent. Nu am vrea să facem ierarhizări care sînt, în acest domeniu, dificil de precizat. Dar oricum, credem că „Pace noului venit” continuă traiectoria ascendentă a noii generații de cineaști sovietici care ne-au dat „Al 41-lea”, „Zboară cocorii”, „Balada soldatului”, „Soarta unui om”. A. Alov și V. Naumov au forța de

expresie a marilor artiști, creația lor nu are nimic căutat, ci dimpotrivă, poartă pecetea spontaneității explozive. Expresie dintre cele mai valoroase a realismului socialist, purtătoare a tradițiilor cinematografiei sovietice, arta lor este profund contemporană atât prin ideile ce le exprimă, cit și prin forma ei modernă care nu rămîne tributară nici unui conservatorism. Cele două premii internaționale pe care filmul le-a primit vorbesc despre aprecierea mondială a filmului. Dar despre Alov și Naumov veți mai auzi și evoluția lor în continuă creștere ne face să credem că numele lor se vor înscrie nu numai în cronică contemporană, ci și în istoria filmului.

Ion Barna

Moment din filmul „Pace noului venit”

Prima coproducție sovieto-americană

„Intîlnire pe un meridian îndepărtat”

Scriitorul american Mitchell Wilson și producătorul de filme Lester Cowen au sosit la Moscova pentru a pregăti turnarea primei coproducții sovieto-americane. Este vorba despre ecranizarea ultimului roman al lui Wilson „Intîlnire pe un meridian îndepărtat”, în care scriitorul și-a notat observațiile și impresiile din cele trei călătorii în Uniunea Sovietică. Intr-o discuție cu un reporter de la ziarul „Trud”, Mitchell Wilson își face cunoscute intențiile cu privire la această transpunere cinematografică:

— În momentul de față mă preocupă foarte mult rolul de scenarist al propriului meu roman. Este prima mea intîlnire mai „intimă” cu arta cinematografică. E drept, s-au făcut adaptări și după alte cărți ale mele, dar scenariile nu-mi aparțineau. Ce socotesc esențial în viitorul film? Vreau să povestesc despre munca cercetătorilor sovietici și americani care lucrează în „prima linie” a științei — fizica nucleară — despre conlucrarea savanților, despre atitudinea americanilor și rușilor față de dife-

★ FILMUL ★

200 de personaje,
15.000 de figuranți,
8.000 de metri de peliculă

În pragul filmării trilogiei „Război și pace”

În istoria cinematografiei mondiale nu există precedentul niciunui alt film care să fi stîrnit un atât de mare interes în rîndul spectatorilor încă înainte de a se fi turnat primii centimetri de peliculă, ca ecranizarea romanului „Război și pace”. Echipa de filmare și, personal, regizorul Serghei Bondarciuk primesc zilnic peste o sută de scrisori. Muncitori, studenți, scriitori, profesori de literatură, oameni de știință, muzicologi, specialiști militari se adresează realizatorilor filmului, recomandîndu-le interpretii cei mai potriviți pentru diferitele roluri, ca și localitățile unde ar fi de preferat să se desfășoare filmările. Multe scrisori sînt însoțite de schițe de decoruri și costume, planuri de bălăii, tăieturi din ziarele apărute în perioada invaziei napoleoniene în Rusia și chiar de documente și cărți rare pe care le socotesc utile creatorilor filmului.

E emoționantă grija spectatorilor sovietici pentru realizarea acestui film pe care îl doresc cu toții o creație valoroasă, demnă de capodopera literară ce l-a inspirat.

Ei amintesc cineaștilor că în unele scene e neapărat necesar ca personajele să vorbească franțuzește, descriu uniforme soldaților armatei napoleoniene, atrag atenția asupra necesității de a se utiliza în film cîntecele epocii.

D. Alșiț, bibliograf principal la biblioteca „Saltikov Șcedrin”, comunică lui Serghei Bondarciuk că în secția de manuscrise a bibliotecii se găsește o arhivă a generalului G. C. Gabaev. Printre alte lucrări ale acestuia, se află și o analiză militaro-istorică a romanului „Război și pace” (ce unități militare au luat parte la lupte, cum erau dispuse, cum au acționat ș.a.). Lucrarea este bogat ilustrată cu schițe în culori. O asemenea informație reprezintă într-adevăr un ajutor efectiv pentru realizatorii filmului!

Scrisorile și documentele primite din toate colțurile țării ajută colectivului de creatori ai filmului să pătrundă mai bine spiritul epocii, să decidă asupra căror iaturi ale romanului vor trebui să insiste mai mult.

Filmarea va începe în vara acestui an și, după cum afirmă regizorul Serghei Bondarciuk, se va lucra concomitent la toate cele trei serii ale filmului, care vor fi realizate probabil în decurs de șase luni. După calculele preliminare, pentru întreg filmul „Război și pace” se vor turna 8.000 metri de peliculă.

Ca și „Povestea anilor înflăcărati”, „Război și pace” se va filma pe o peliculă lată, care permite o mai bună prezentare a scenelor de luptă (la aceste scene vor lua parte ostași ai Armatei Sovietice). În secvențele bătăliei de la Borodino, vor participa 15.000 de oameni.

În total, filmul va avea 200 de personaje (fără a mai aminti marea număr de figuranți). Pentru alegerea interpretilor, la „Mosfilm” s-a instituit un concurs la care participă mii de candidați. Este una din cele mai dificile etape ale pregătirii viitoarei epocii cinematografice. Popularitatea, dragostea de care se bucură personajele principale ale acestui roman tolstoian nu numai în rîndul oamenilor sovietici, dar și al iubitorilor de literatură din lumea întreagă, solicită un serios discernămint din partea realizatorilor. De aceea, deși pentru fiecare din aceste personaje au făcut probe nenumărați concurenți „zarurile n-au fost încă aruncate”.

rite aspecte ale vieții. Va fi deci, în primul rînd, povestea a doi savanți din același domeniu de specialitate. Trebuie să mărturisesc că mă atrage foarte mult ideea realizării acestui film.

— Cartea d-lui Wilson — a intervenit în discuție producătorul L. Cowen — se bucură de multă popularitate în S.U.A. Ea a fost tipărită în câteva ediții. O nouă ediție e în curs de pregătire. Ea are un tiraj de 250.000 exemplare — ceea ce reprezintă foarte mult în S.U.A.! „Intîlnire pe un meridian îndepărtat” a fost tradusă în multe limbi și a devenit, în felul ei, o operă internațională.

Sînt un producător independent și îmi face plăcere să particip la turnarea unui film despre colaborarea dintre savanții americani și sovietici. Consider că romanul d-lui Wilson oferă o bună bază de plecare pentru un asemenea film. Acest film va fi realizat la Hollywood și în cea mai mare parte la Moscova. Sînt incredințat că utilizînd cele mai bune tradiții ale cinematografului sovietice și americane, vom izbuti să

facem un film bun, care să fie primit cu interes de oamenii din lumea întreagă. Mie, personal, îmi impune foarte mult ideea colaborării sovieto-americane. Mă aflu pentru întia oară în Uniunea Sovietică și sînt extrem de mișcat de prietenia cu care sînt înconjurat. Îmi plac oamenii sovietici — atât de veseli și buni și care posedă un simț atât de fin al umorului.

Scriitorul Mitchell Wilson a fost apoi întrebat dacă personajele romanului ce urmează să fie ecranizat își au prototipurile în viața reală.

— N-am folosit asemenea prototipuri — a răspuns scriitorul. Mi-am ales eroii dintre oamenii de știință pentru că eu însuși am fost cercetător-fizician. Cunososc bine pe mulți specialiști ruși, printre care pe savanții Landau, Tamm, Skobeljîn, Semionov, Nesmeianov, și cunosoc pe cercetătorii Institutului unificat de fizică nucleară de la Dubna, cunosoc de asemenea foarte bine viața oamenilor de știință americani. De aceea mi-am îndreptat atenția tocmai spre acest domeniu de activitate.

Candidații poporului

Așa îi numesc oamenii sovietici. Și pe bună dreptate. Pentru că propunând candidații pentru alegerile de deputați în Sovietul Suprem al U.R.S.S. care vor avea loc la 18 martie, ei i-au desemnat pe cei mai buni, pe cei mai devotați fii ai poporului, gata să-i slujească interesele cu abnegație.

În listele de candidați figurează nume glorioase, cunoscute întregii Uniunii Sovietice, întregii lumi, și altele care abia se afirmă. Conducători ai partidului și guvernului, miniștri și activiști pe tărîm obștești, muncitori și colhoznici, femei și bărbați, comuniști și fără de partid, ei alcătuiesc un singur bloc — intruchipare vie a unității indestructibile, de monolit, a poporului sovietic.

Cine sînt acești candidați?

Mecanizatoarea uzbekă Tursunoi Ahunova nu mai are nevoie de recomandări. Fata asta slăbuță, care s-a așezat, prima în întreaga Asie, la volanul unei mașini complicate și o conduce cu mină sigură, cu pricepere, cu talent, a devenit o adevărată eroină populară. Gloria ei este atât de zărnice, încît a dat naștere unui cuvînt nou — „Tursunoi-ci”; cu el numesc uzbekii pe fetele care au urmat exemplul eroinei. Numai în Uzbekistan numărul lor, al acestor „Tursunoi-ci” — trece de două mii.

Ațita încredere din partea poporului obligă. Și Tursunoi își înțelege întreaga răspundere. În 1961 Tursunoi cu brigada ei a recoltat — evident, numai cu mașinile — cîte 48 de chintale de bumbac la hectar. Anul acesta, suprafața cultivată este mai mare, ea și țelul propus în privința recoltei la hectar: 50 de chintale.

...Departee pe Angara, constructorii hidrocentralei de la Bratsk l-au trecut în lista de candidați pe betonistul Vladimir Kazmirciuk. Ca și Tursunoi Ahunova, Kazmirciuk este foarte tînăr. Dar vîrsta nu este singurul punct comun între muncitorul de pe Angara și mecanizatoarea din inșoritul Uzbekistan. Am putea adăuga: ea și Tursunoi, Vladimir este foarte modest, foarte priceput, își iubește cu pasiune meseria aleasă, iubește oamenii.

Vladimir Kazmirciuk — Volodea, cum îi spun toți — conduce o brigadă de betonisti pentru care este întotdeauna un exemplu, pe care a sudat-o, făcînd-o să funcționeze ca un mecanism impecabil. Și nu-i ușor. În brigadă lucrează șazeci și trei de comsomoliști, oameni deosebiți între ei, fiecare cu caracterul lui. De cînd a venit în fruntea ei Volodea, brigada n-a mai cedat locul întii. Fiindcă Volodea nu numai că este un muncitor și un organizator exemplar, dar îi trage și pe ceilalți după el.

Pentru care, după ce a fost trecut în listele de candidați, tovarășii lui i-au spus:

— Volodea, îți stringem mina ca unui adevărat leninist, ca unui adevărat erou al timpului nostru, ca unui om al anilor 60.

...Doctorul Boris Petrovski a salvat prima inimă omenească în anii de foc ai războiului.

Era medic maior și se afla cu spitalul militar la Tula. Într-o zi cînd aduna răniți, un soldat s-a agățat de mina lui și cu spaima morții întipărită pe față, l-a rugat șoptit:

— Salvează-mă!

După cîteva minute soldatul se afla pe masa de operație. Tirul artileriei nu înceta o clipă, bombele aruncate de inamic făceau să se zguduie din temelii clădirea spitalului. Dar doctorul Boris Vasiliievici Petrovski, cu o mină sigură, a făcut prima operație pe inimă din viața lui.

Soldatul a fost salvat. Dar alții, zeci, i-au luat locul. Printre ruinele fumegînde, prin gropile dureroase ca niște răni adînci ale pămîntului, vitejii oameni în halate albe apărau viața.

Gurile tunurilor au amuțit, liniștea binefăcătoare a păcii s-a instaurat de mult, dar Boris Petrovski continuă lupta pentru viață. Cîte inimi își datorează bătaia ritmică omului acestuia care a început ca sanitar și a ajuns profesor universitar, omului acestuia care trăiește pentru oameni!

Alegătorii din raionul Kirov al orașului Moscova au propus candidatura chirurgului Boris Petrovski.

Iulia Scutaru

UN MANUAL FOLOSITOR

Inițiativa Editurii Științifice de a oferi un manual care să îngăduie învățarea limbii ruse de către copiii de vîrstă preșcolară, „Sanda învață limba rusă”, este o dovadă a însemnătății pe care o au aceste probleme în sistemul de educație al copiilor noștri.

Sarcina alcătuirii unui manual de limbă străină pentru vîrstă preșcolară prezintă greutăți speciale. Am putea spune că în linii generale ele au fost biruite cu succes de autoarea cărții, L. Dudnicov, cunoscută și prin alte manuale de limbă rusă pentru elevii școlilor elementare și medii. Cartea urmărește să dea copiilor un bașaj minimal de cuvinte (circa 150) din sfere de activitate familiare lor (obiectele din cameră, jucării, obiectele de îmbrăcăminte, familia, parcul, orașul etc.). Sistematizarea vocabularului este logică, cuvintele bine alese, în genere scurte, ușor de reținut și fără mari greutăți de pronunțare. Cu acest bașaj, s-au format propozițiuni scurte, întrebări, răspunsuri, deci elemente de conversație. Se dau și cîteva texte legate, mici povestiri, care pot forma subiect de redare proprie de către copii.

În genere este justă gradarea și gruparea materialului lexical, al exercițiilor de conversație, al textelor. Autoarea a ținut seama de specificul însușirii materialului la vîrsta respectivă, care se face numai pe cale intuitivă și a aplicat din plin principiul repetiției. Îndeosebi cuvintele se repetă mereu, în alte contexte, cu alte destinații, ceea ce asigură fixarea lor cît mai temeinică în memoria copilului. Foarte utile sînt și recapitulațiile care revin după 4—5 lecții și contribuie la reluarea și controlarea cunoștințelor căpătate. Autoarea a evitat șablonul, deci monotonia și plictisirea micilor elevi. Manualul e viu, distractiv și interesant pentru copii. La aceasta, trebuie spus, contribuie din plin și ilustrațiile lui Tiberiu Nicorescu care merită toată lauda.

Oarecare rezerve se pot ivi în ce privește pe alocuri succesiunea materialului predat. De pildă, chiar din lecția a doua se dau adjectivele și în aceeași lecție se

dau adjectivele cu terminații diferite la masculin ceea ce poate îngreua perceperea și însușirea materialului de către copil, care-l fixează numai pe cale intuitivă. În genere, prezentarea adjectivului s-ar putea deplasa spre mijlocul manualului, după o oarecare perioadă de familiarizare cu limba rusă și în orice caz nu credem că este indicat să se dea în aceeași lecție adjectivele cu terminații diferite.

A doua problemă care se ridică este următoarea. Manualul va fi utilizat de îndrumătorul sau părinții copilului care îi vor preda lecțiile. Copilul nu știe să citească, el poate doar admira ilustrațiile, iar cuvintele, propozițiunile le învață repetînd ce spune îndrumătorul. Dar nu toți acești „profesori ad-hoc” de care nu se poate lipsi manualul pot fi specialiști sau chiar cunoscători mai buni ai limbii ruse. În acest caz le va fi greu să se slujească de carte. Să presupunem că alfabetul îl cunosc (deși nu ar fi stricat să fie o anexă cu alfabetul rus). Dar de ce nu există la sfîrșit un vocabular cu traducerea cuvintelor, pentru a nu mai fi nevoie să se recurgă la dicționar?

Pentru că dacă la cuvintele ilustrate prin obiecte sau ființe un om matur ghicește sensul lor, el poate să nu înțeleagă un text legat, fie și simplu, ca cel din poezioare sau din lecția „8 Martie”. De asemenea, manualul își propune să deprindă pe copii cu pronunțarea corectă a limbii ruse. Dar cartea nu oferă nici un fel de indicație în acest sens îndrumătorului, nici măcar nu s-au pus accentele pe cuvintele de două și mai multe silabe. Îndrumătorul care nu cunoaște bine limba rusă nu va putea să învețe copiii să pronunțe corect o serie de cuvinte care figurează în manual.

În acest sens, la o nouă ediție a manualului s-ar putea face adăugirile necesare. Sperăm că ediția nouă ediție va veni cîrînd, întrucît sîntem convinși că „Sanda” va găsi destui amatori printre copii care să-i urmeze exemplul și să învețe limba rusă. Și mai așteptăm și o continuare a manualului pentru copii mai mari (7—9 ani), care să poată învăța ei singuri limba rusă, încă înalțte de a li se fi început predarea în școală.

Tatiana Nicolescu

Neobișnuita partidă de șah de la Moscova

Pasionații șahului sînt obișnuți să joace cu tot felul de figuri. De la piesele făcute din miez de pîine, pînă la minunatele piese de fildes, sculptate de mîinile îndemînătoare ale unor artiști necunoscuți din vechea Indie, găsim în muzeele lumii o splendidă varietate de jocuri de șah, după gustul fiecăruia.

Și totuși, deși în lunga lor carieră șahistă au avut ocazia să conducă de nenumărate ori armatele neînsușite ale pieselor de șah, pentru Botvinnik și Smislov a fost ceva cu totul nou cînd, în fața miilor de spectatori adunați în Palatul sporturilor din Moscova, au jucat pentru prima dată o partidă de șah cu figuri vii...

Aspectul „tablei” și al „pieselor” era cu totul neobișnuit: pe un imens covor în pătrate, sportivi îmbrăcați în costume minunate reprezentau infanteria și cavaleria șahului, carele de luptă și comandanții. La anunțarea fiecărei mutări, piesa respectivă se deplasa, jucîndu-și rolul ca într-un balet feeric.

Dar, după cum știe orice șahist, fiecare partidă își are povestea ei. Fiecare mutare reprezintă un fragment dintr-o epopee în care umilul pion sau mîndra damă se pot sacrifica cu același eroism pentru cauza comună, o epopee în care găsim dueli, șarje impetuose de cavalerie, strigăte de victorie și tristețea înfringerii. Toate acestea au fost tălmăcite spectatorilor care au asistat la această neobișnuită partidă într-un mod foarte original. În locul fiecărui pion sau figuri „căzute” în luptă, pe o estradă special amenajată au apărut artiști renumiți ai teatrelor din Moscova, care au interpretat piese muzicale sau coregrafice adaptate „subiectului”.

În felul acesta regizorul Nikolai Ruban a reușit să realizeze un spectacol combinat deosebit de original în cadrul căruia, pe fondul unei partide de șah, au fost prezentate o serie de realizări artistice valoroase. Între altele, artistul poporului Ivan Kozlovski a cîntat un duet împreună cu... Vasili Smislov, care, după cum se știe, pe lîngă talentul de șahist are și o frumoasă voce de bariton. Numerele cele mai interesante din program au fost „Simultanul executat la harfe”, „Deschiderea celor patru cai” executată de un grup de călăreți sub conducerea campionului olimpic Serghei Filatov.

Partida de șah cu figuri vii a provocat entuziasmul spectatorilor șahiști și neșahiști, care au răsplătit cu numeroase aplauze pe toți cei care și-au dat concursul la reușita acestui frumos spectacol. Iar faptul că partida între campionul mondial Mihail Botvinnik și fostul campion Vasili Smislov s-a încheiat printr-o pașnică egalitate, poate fi considerat în nota acestei frumoase manifestări, ale cărei încasări au fost vîrsate fondului păcii.

S. Samarian

Poșta redacției

LIGIA C. MIHĂILESCU — Buzău: Vă dorim succes în realizarea dorinței dv de a urma cursurile Institutului „Maxim Gorki”. În privința publicării adresei dv: nu avem posibilitatea să vă satisfăcem cererea. Asemenea adrese publică numai revista „Tineretul lumii” care are ediții în mai multe limbi. Adresați-vă redacției revistei în limba romînă, Piața Științei nr. 1 București.

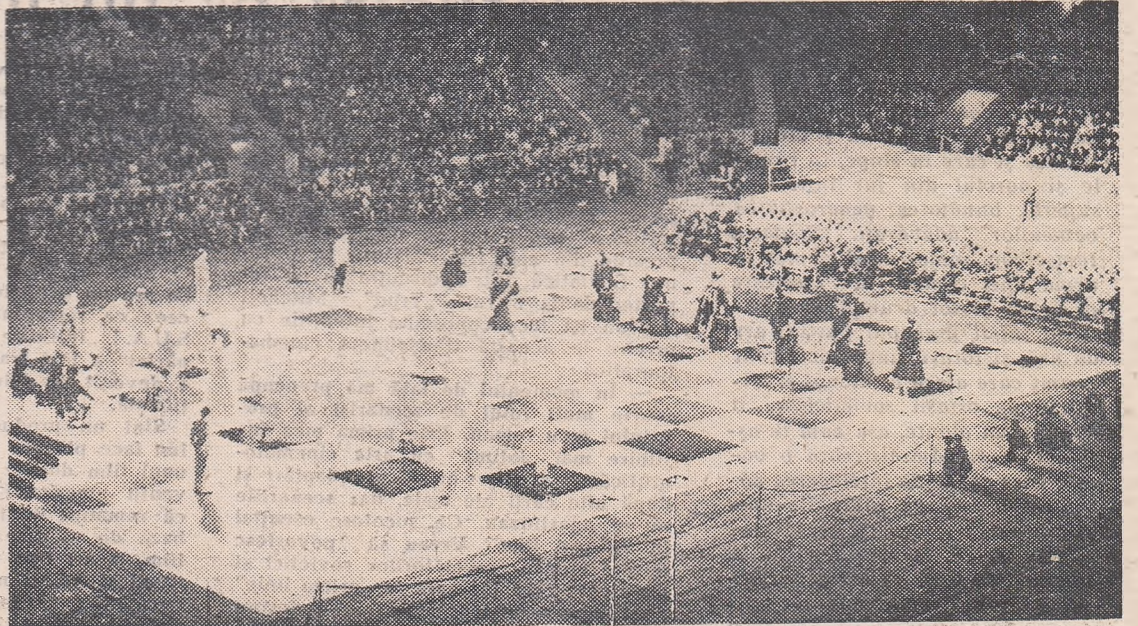
TEREZA PANAIOTA-PO-PESCU — Constanța: Vi s-a trimis răspuns prin poștă.

PROF. L. ALBUȚIU — Văstui: Vă mulțumim pentru informațiile trimise cu privire la activitatea comi-

siei A.R.L.U.S. de la școala dv.

TRAIAN ILIESCU — Craiova: 1) Specificați pe plic numele cosmonauților sovietici și orașul Moscova și cu siguranță că scrisoarea va ajunge la destinație 2) Adresa unui filumenist: Boris Liuminarski, Leningrad D-14, Baskov pereulok, dom 39, kv. 21.

PROF. OCTAVIAN ȘIREAGU — Cluj, A. VASILIU — Sibiu, DUMITRU OLARU — Cimpina, EMIL PERȘA — Turda: Ne pare rău, dar n-am putut folosi poeziile trimise de dv. După cum ați observat probabil și dv, la noi se publică îndeosebi traduceri din poezia sovietică.

Moment din partida de „șah viu”

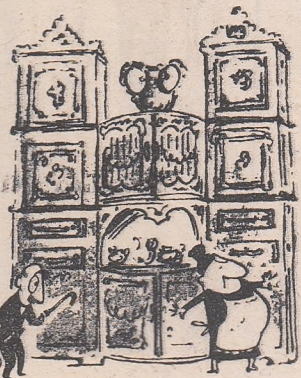
● UMOR ● UMOR ●

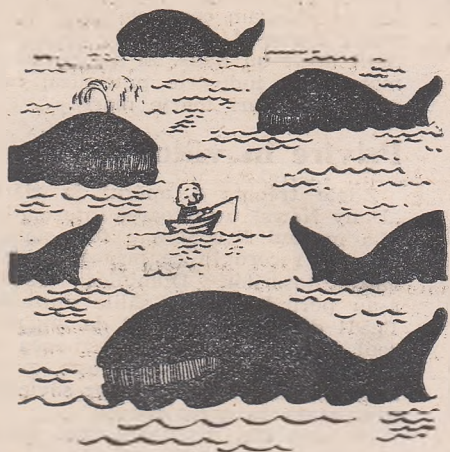
Flășnetarul la pensie
Desen de M. Ușaf

Fără cuvinte
Desen de M. Kasrin

Părinți și copii
Desen de G. și V. Karavaev

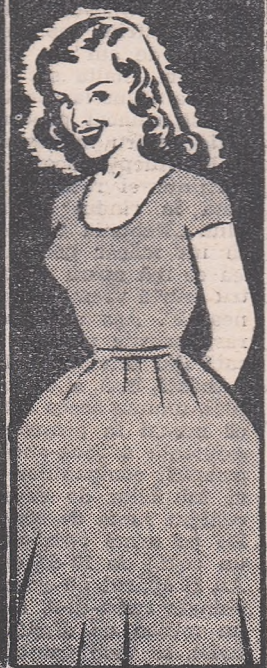
Pescarul amator
Desen de Gr. Oganov

Luarea unei note foarte înalte
Desen de A. Zubov

Noile produse de parfumerie create de fabrica „MACUL ROȘU”, satisfac toate gusturile, rivalizând cu cele mai bune produse străine.

- Parfumul **Sputnik** cu o prezentare originală, foarte atrăgătoare, indicat pentru cadouri.
- Parfumul și apa de colonie **Traviata** au miros distins și persistent, fiind indicate pentru spectacole, serate etc.
- Parfumul, esența de parfum și apa de colonie **Mona Lisa** dau o nota de distincție.
- Parfumul **Extaz**, da un farmec deosebit. Prezentat în sticlă originală, ambalată într-o pungă din material plastic, poate fi purtat ușor în poșeta.
- Parfumul și apa de colonie **Darclée** au o notă apreciată de cunoscătoare.
- Parfumul și apa de colonie **Manon** au miros discret.
- Parfumul **Arleziana** are o mare persistență. Este indicat pentru ținuta de seară, recepții sau spectacole.
- Esența de parfum, parfumul și apa de colonie **Santal**, au miros suav, tineresc.
- Apa de colonie concentrată **Miraj** are un miros distins și apreciat.
- Apa de colonie **Habanera**, cu miros sobru, floral.
- Apa de colonie **Lakme**, amintește mirosul florilor tropicale.
- Apa de colonie **Lavandă ambrată**, cu miros de lavandă și paciuli, este destinată în special bărbaților.
- Apa de colonie **Farina dublă**, are un efect înviorator și răcoritor.

FOLOSITI

noile produse cosmetice ale fabricii „FLACĂRA”, realizate după rețete noi.

Crema nutritivă **FLORA**, pentru tenuri normale sau uscate, pe bază de extracte de flori, ambalată în borcane elegante din masă plastică.

Loțiunea tonică cu camfor **FLORA**, cu efect astringent, împotriva porilor dilatați.

Pudra cremă **FLORA**, combinație de pudră și cremă, plăcut parfumată, ambalată în tuburi metalice.

Consumați
PREPARATELE DE CARNE
și
SEMICONSERVELE DE PEȘTE
PREPARATE DE I.I.S.
Stivintul
BUCUREȘTI

S-a pus
în
vinzare

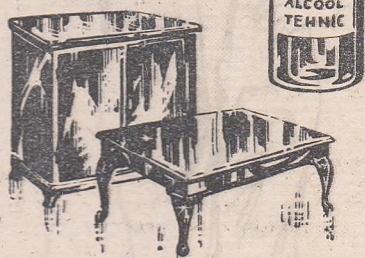
la MAGAZINELE
METALO-CHIMICE

ALCOOL TEHNIC

CARE SE ÎNTREBUINTEAZĂ
LA

LUSTRUITUL MOBILEI

și în alte scopuri
industriale

bomboane
fondante

CIOCOLATA
Mocca
CU LAPTE

ciocolată amăruie

coramele cu lapte

Drageuri
DE CIOCOLATĂ
CU VANILIE ȘI ALUNE

Consumați

PRODUSELE
ZAHAROASE
DEZROBIREA
Sint delicioase

Dezrobirea
BRASOV

Moravurile lumii burgheze

Un vînt turbat de iarnă şuieră pe străzile New York-ului. Înșacă șuvițele de fum negru și le aruncă de pe acoperișuri peste capetele trecătorilor. S-a calculat că numai într-o lună pe fiecare milă pătrată din suprafața orașului cad 112 tone de funingine. Cifra ni se pare fantastică, dar e totuși reală.

Orașul minunilor neluate în seamă

Privit în ansamblu, New York-ul este în multe privințe un oraș minunat. Un scriitor l-a numit: „Orașul minunilor neluate în seamă”. Într-adevăr, cine s-ar gândi vreodată că pe acoperișul lui Empire State Building, zgirie-norul cu 102 etaje, trăiesc... furnici. Sau că în casa cu numărul 608 de pe strada a 48-a poate fi luat cu chirie un leu viu. Pentru el se plătesc zilnic 250 de dolari. Pe strada a 56-a se află un „studio psihologic”. De-a lungul pereților, stau înșiruite figuri de cauciuc reprezentînd polițiști, percepatori, învățători, gospodine. Pentru o sumă oarecare, orice cetățean poate să-și ușureze sufletul, snopind în bătăi figura pe care o detestă, ciupind-o, lovind-o cu piciorul, scuipînd-o în față și spunîndu-i cu glas tare tot ce nu îndrăznește să spună adevăraților polițiști, percepatori, sau propriei sale neveste.

În acest oraș își practică cu succes businessul zeci de mii de ghicitoare și chiromanți. Pe ușa unuia din ei atîrnă o firmă care glăsuiește: „Clar-

văzător, clarauditor și clarsimțitor”. Tot aici puteți întîlni și altă firmă: „Birou de investigații particulare, cercetăm afacerile amoroase ale soțiilor și soților infideli, îi demascăm pe amanti”.

New York-ul e plin de firi originale. O astfel de fire are de pildă un oarecare Mike Kraslovsky. El a inclus în cartea de telefon, unde sînt înscrise nu mai puțin de 2.316 abonați cu numele Smith, 2.835 abonați Brown și 2.444 abonați Williams, la pag. 876, următoarea înștiințare: „Iar Mike Kraslovsky nu-i decît unul”. Lîngă lustragiul de pe Broadway se poate citi pe o plăcuță: „Lustruitul — 5 cenți. Impozitul — 25 cenți”. Iar concul lui a scris pe altă plăcuță:

„Lustruiesc gratuit, bacșiș — 30 cenți”.

Orașul numără circa o jumătate de milion de ciini de salon. Aceștia au la dispoziție ateliere de croitorie, frizerii, ateliere fotografice și chiar restaurante speciale. Ciinilor li se confecționează haine de blană, zgăriți cu briliante, pentru ei se fabrică tablete cu vitamine și apă specială pentru „clătitul gurii”.

Bowery — strada deznădejdi

Există la New York o stradă care se numește Bowery. Aici se află azilurile de noapte, capelele și cantinele organizației filantropice „Armata salvării”. Pe această stradă, fiecare al treilea trecător este un vagabond, care afară de zdrențele de pe el nu mai are nimic altceva. Bowery este „azilul de noapte” al lui Gorki în ediție americană modernă. Despre el scriau, acum 25 de ani, I. Iff și E. Petrov. Bowery îi impresiona profund pe scriitorii sovietici, în timp ce pentru ziarisții americani nu însemna decît o temă banală.

De cîți ani există New York-ul, tot de atîția există și Bowery. Se schimbă doar numărul celor adăpostiți în azilurile de noapte de pe această stradă. Acum doi ani erau circa 30.000 de oameni, în toamna trecută — 45.000, iar astăzi sînt 60.000. Rîndurile lor cuprind tot mai mulți tineri.

Cei mai mulți dintre ei, sînt muncitori și fermieri. Nu întîmplător pe Bowery sînt atîtea sucursale ale bursei muncii. De la bursa muncii pînă la azilurile „Armatei salvării” nu sînt decît cîțiva pași, atît la propriu cit și la figurat.

Seara, la ușile capelelor „Armatei salvării” se formează rînduri interminabile de oameni tremurînd de frig și de foame. În capelă e cald, cîntă orga, iar predicatorul citește rugăciuni în fața microfonului. Aici poți să atipești neobservat de nimeni, cu capul sprijinit de spatele celui din față.

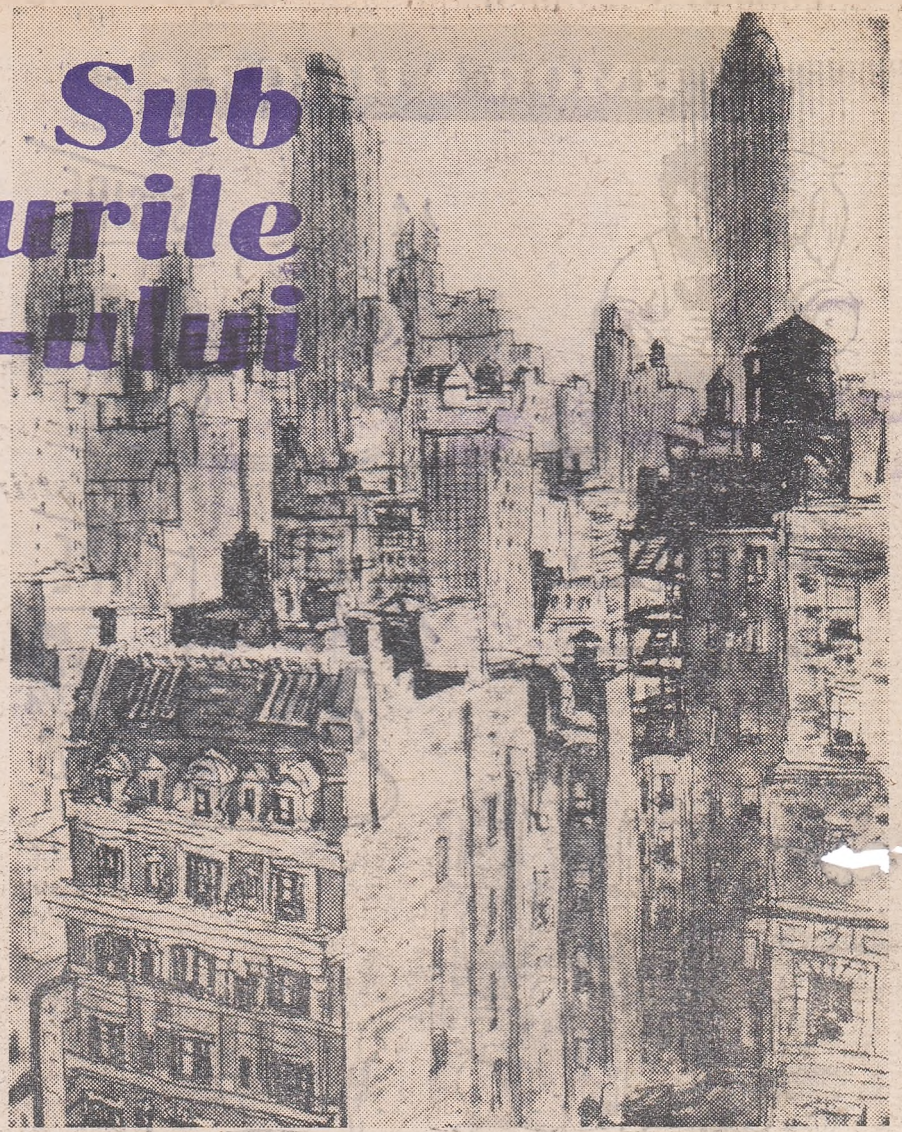
— Mai întîi să-l preamărim pe mîntuitorul nostru, iar mai apoi o să prinzim, — le promite predicatorul. Să intonăm, fraților, psalmul al șaselea.

După care, pornesc cu toții imbrîncindu-se spre subsol, unde îi așteaptă niște mese lungi, de scîndură nedată la rîndea. Se perindă unul cîte unul, cu castroane de tînichie în mîini, prin fața bucătarului care le împarte cîte un polonic de ciorbă. O mînincă stînd în picioare, schimbînd cuvinte de ocară, grăbindu-se și clefîind zgomotos. Nu le poți privi fețele fără să te cutremuri. Toate acestea îți amintesc de un coșmar greu, ca atunci cînd ai vrea să te trezești și nu poți.

Într-o zi am văzut lîngă zid un om foarte tînăr, cu fața palidă și ochi mari, inteligenți. Se vedea că venise, aici pentru prima oară. Ținea cu mîini tremurînde o cană goală. Privea cu groază în jurul lui, cutremurat pînă-n adîncul sufletului. Începuse, probabil, să înțeleagă că așa își va irosi toată viața. Societatea în care trăia, destul de bogată pentru a deschide restaurante pentru ciini, nu-i sortise nimic altceva decît psalmul al șaselea, subsolul întunecos și castronul de tablă.

În fumul „Peppermint“-ului

În același timp, pe strada a 45-a din vecinătatea Broadway-ului, se întinde un șir nesfîrșit de „Cadillacuri” elegante. Mașinile strălucitoare înaintează încet spre o cafea micuță. Deasupra intrării stă scris cu litere de foc: „Peppermint — leagănul twist-ului”. Din mașini ies tineri în costume elegante și bătrîni sprijiniți în bastoane, fete în-

cîntătoare răspîndind miros de parfumuri franțuzești și bătrîne înfășurate în blănuri și purtînd podoabe de preț. Au venit cu toții aici mînați de pasiunea pentru twist.

Twist-ul e noul dans american, care a luat locul rock-and-roll-ului și a captivat America într-un val de demență în masă. Astăzi, cînd se întîlnesc membrii „înaltei societăți” americane se întrebă: „Dansați twist?” Cum se dansează twist-ul? Ziarul „New York Post” dă următoarele indicații: „Aruncați înainte piciorul stîng, luați o poză de boxer, apoi începeți să vă rotiți repede-repede șezutul de parcă ați curățat cu pantalonii fundul fotoliului”. Iar într-alt îndrumar metodic se spune: „Mișcați-vă ambele mîini de parcă ați arunca de pe dv. păduchi. Rotiți-vă din toate puterile soldurile și firșii picioarelor, de parcă ați vrea să stingeți, cu talpa piciorului gol, mucuri de țigară aruncate pe jos”.

Nu de mult, inventatorul twist-ului, actorul de estradă Chubby Chalker a mărturisit sincer: „Îl admir mult pe Charlie Chaplin și m-am străduit întotdeauna să imit mișcările cele mai comice ale acestui mare actor. Odată, mi-am amintit o scenă dintr-un film cu Chaplin, unde eroul, beat turtă, deși pînă atunci nu dansase niciodată, încearcă să danseze. Așa s-a născut twist-ul”.

Cei mai mari psihiatri și sociologi americani poartă aprige discuții în legătură cu ce reprezintă twist-ul. Unii susțin că e un gen de dans primitiv, practic de sălbatici. Alții spun că twist-ul nu exprimă altceva decît desfrîul reprezentanților „tineretului de aur” și bătrînilor deznățați din „înalta societate”. Al treilea grup a ajuns la concluzia că twist-ul a fost aruncat poporului ca un narcotic pentru înăbușirea neliniștii sociale. Adepții acestei teorii aduc în sprijinul ei rezultatul anchetei făcute în rîndul admiratorilor twist-ului. „Nebunia twist-ului mă ajută să uit măcar pentru o oră neliniștea ce mă apasă și să părăsesc pentru scurtă vreme viața aceasta neomească”. Așa sau aproape așa sună răspunsurile pe care le-au dat 74 la sută din totalul celor chestionați.

Există, însă, și o altă latură a twist-ului, anume aceea comercială. Se știe că numai în primele trei luni de existență a rock-and-roll-ului, proprietarii companiilor cinematografice, ai fabricilor de suveniruri etc. au cîștigat suma de 30.000.000 de dolari. De pe urma twist-ului, ei scotează un cîștig de 10-20 de ori mai mare. Au și apărut pe ecrane trei filme închinată twist-ului, au și fost vîndute un milion de discuri cu melodii de twist, se vînd pantofi „Regele twist-ului”, roșu de buze „Sînt-nebunădupă-twist” etc.

Apărută acum cîteva zile revista „Twist” recunoaște: „Drept bază pentru twistomania națională a servit un program comercial bine chibzuit... Twist-ul a devenit ceva mai mult decît un dans. El s-a transformat într-o industrie puternică, care aduce profituri foarte mari”.

Privire în viitor

Zilele trecute a apărut în ziarul „Daily News” următoarea informație: „La muzeul Brooklyn a fost stabilit un nou record în ce privește numărul vizitatorilor. Duminică trecută s-au perindat prin sălile muzeului 13.564 de oameni. De 30 de ani muzeul n-a mai cunoscut asemenea afliuență. Aceasta se datorește expoziției cu lucrări ale copiilor sovietici, prezentate în acest muzeu”.

Pe unii din vizitatorii mai vîrstnici (dintre care cei mai mulți erau învățători și studenți) ghizii expoziției îi salutau ca pe niște vechi cînoștițe.

O mamă s-a apropiat într-o zi de unul din organizatorii expoziției și i-a spus:

— Vă mulțumesc pentru expoziția aceasta minunată. Vă mulțumesc și pentru că ștreamgarul meu a încetat să mai hoinărească pe străzi. De la școală se duce direct la muzeu. Iar eu de la lucru vin la expoziție și-l iau acasă.

Ce i-a atras pe americanii vîrstnici la expoziția copiilor sovietici? Setea de a cunoaște cum se educă omul sovietic nou care a uimit întreaga lume cu realizările sale atît în muncă, cît și pe tărîmurile științei și artei. Cum crește și se maturizează micul cetățean al Uniunii Sovietice — viitor membru al societății comuniste. Cum își însușește odată cu primii pași temelii moralei celei mai pure și luminoase: „Omul îi e omului prieten, tovarăș și frate”.

În sala în care colaboratorii expoziției conferențiau despre sistemul de învățămînt sovietic, despre legăturile dintre familie și școală, despre educația tehnică și estetică a copiilor noștri se ocupau de fiecare dată toate locurile.

Americanii îi numesc pe toți oamenii sovietici cu numele generic Ivan. Cîndva, acest nume era pronunțat aici cu o nuanță vădită de ironie. Azi, numele Ivan este pronunțat în fel și chip: fie cu teamă și minie, fie (în majoritatea cazurilor) cu respect și căldură sufletească.

O mină prietenească a scris pe una din paginile cărții de impresii: „Să crești fericit, Ivan! Viitorul este al tău!”

B. Strelnikov

Desene de pictorul O. VEREISKI